Šolstvo na Lipoglavu skozi stoletje

» OBENA DEŽELA NE MEJSTO
NE GMAJNA NE MOGU PREZ ŠUL,
BREZ ŠULARJEV INU
PREZ VUČENIH LUDI BITI…
OB TU JE SILNU POTREBA
TUDI PER SEDAŠNIM ČASU,
DA SE TE ŠULE POVSOD GORI DRŽE…«

Primož Trubar

KAZALO VSEBINE

1. OB JUBILEJU 5

2. NARAVNE GEOGRAFSKE ZNAČILNOSTI LIPOGLAVA IN OKOLICE 7

2.1 LEGA 7
2.2 GOSPODARSTVO 8
2.3 PODNEBJE 9
2.4 PREBIVALSTVO 9

3. KULTURNO ZGODOVINSKE ZNAMENITOSTI LIPOGLAVA Z OKOLICO 10

3.1 MAGDALENSKA GORA 10
3.2 CERKEV SV. MIKLAVŽA 12
3.3 KROKARJEV GRAD 13
3.4 KULTURNIKI Z LIPOGLAVA 13
3.5 ČAS NOB 16
3.6 GASILSKO DRUŠTVO 16

4. PODRUŽNIČNA ŠOLA LIPOGLAV SKOZI STOLETJE 17

4.1 PRVI ZAČETKI POUČEVANJA 17
4.2 USTANOVITEV ŠOLE 17
4.3 GRADNJA ŠOLSKEGA POSLOPJA 20
4.4 ŠOLSTVO MED 2. SVETOVNO VOJNO IN IZVAJANJE POUKA 21
4.5 ŠOLSTVO PO OSVOBODITVI IN IZVAJANJE POUKA 23
4.6 GRADNJA NOVE ŠOLE 37
4.7 ŠOLSKA ZGRADBA DANES 39
4.8 UČITELJSTVO NA LIPOGLAVU 44
4.9 UČENCI V ZGODOVINI ŠOLSTVA NA LIPOGLAVU 45

5. SPOMINJAJO SE 48

6. UPORABLJENI VIRI 60

1. OB JUBILEJU

Praznujemo stoletnico šolstva na Lipoglavu. Prvi začetki poučevanja na Lipoglavu segajo že v leto 1865, ko so začeli poučevati v župnijskih prostorih. Poleg verouka so poučevali tudi pisanje, čitanje in računstvo. Z dopisom Kranjskega deželnega sveta z dne 4. malega travna 1910. leta je bila na Lipoglavu ustanovljena mešana osnovna enorazredna šola. Pouk se je pričel 14. kimavca 1910. leta in je potekal v mežnariji skoraj tri desetletja. Leta 1938 pa je na Lipoglavu zrasla prva šolska zgradba.

Skozi desetletja so številni otroci začenjali svoja prva šolska leta na lipoglavski šoli. Nekdanji otroci predstavljajo danes kraj in življenje v njem. Vse te bivše in sedanje otroke so nekoč usmerjali in "ravnali" tovariši in tovarišice, dandanes pa učiteljice. Vsi so si prizadevali, da bi mlade nadobudneže usmerili na pot znanja in vrednot ter jim pomagali, da bi odrasli v samostojne in samozavestne posameznike. In vse to jim je skozi desetletja in še danes zelo dobro uspevalo. Ne le učitelje in učiteljice, omeniti je treba vse, ki so skrbeli in še skrbijo, da pouk in druge dejavnosti v šoli nemoteno potekajo. Vsi so pustili tu velik del svojega življenja in truda.

Minevala so leta. Učitelji in učenci so se menjavali, šolska zgradba pa je ostajala nespremenjena. Potreba po obnovi šolske zgradbe je postajala vedno večja. Spremembe in novosti, ki jih zadnje desetletje uvajamo v šolo, so zahtevale modernizacijo šolskih prostorov. Za varno in kvalitetno izvajanje vzgojno izobraževalnega dela ne bi zadoščala zgolj adaptacija in preureditev prostorov dotrajane šolske zgradbe. Zato smo se skupaj z Mestno občino Ljubljana, ki ima posluh za kakovostno šolo, dogovorili, da staro zgradbo porušimo in zgradimo novo sodobno šolo, ki bo imela tudi prostore za vrtec. Tako se je jeseni leta 2005 začelo rušenje stare zgradbe. V šolskem letu 2005/2006 je pouk potekal v prostorih gasilnega doma. Jeseni leta 2006 pa je bila nova šola že zgrajena in 4. oktobra 2006 je bila tudi uradno odprta in pouk se je nadaljeval v novih sodobno opremljenih prostorih. V šoli je dobil prostore tudi vrtec. Tako imajo otroci v svoji rani dobi odraščanja varno zavetje v svojem kraju.

Šola je sestavni del krajevne zgodovine in pomemben dejavnik v kraju v vsakem zgodovinskem obdobju. Šole od kraja ni mogoče ločiti, saj je dobesedno vraščena vanj. Še posebej to velja za manjše, podružnične šole. Vloga učitelja na takšni šoli je precej drugačna kot v velikih mestnih šolah. Učitelj na podružnični šoli se poleg svojega strokovnega dela vsakodnevno srečuje še z mnogimi izzivi, ki so na vasi zelo vidni, njegovo delo pa opazno in prepoznavno. Podružnična šola ima neprecenljivo vlogo pri razvoju kraja in mora biti gibalo razvoja za vse generacije na podeželju. S svojim širšim delovanjem podružnična šola dviga kakovost življenja ne le otrokom, ampak vsem krajanom s poudarkom na ohranjanju in vrednotenju naravne, kulturne in etnološke dediščine. Takšna šola prispeva h krepitvi zavedanja pripadnosti kraju in takšna je tudi podružnična šola Lipoglav.

Mojca Pajnič Kirn, ravnateljica

100. OBLETNICA ŠOLSTVA »URA TEČE – NIČ NE REČE.«

Hitro, prehitro mineva čas. Vsak trenutek, ko mine, že piše zgodovino. Pojavlja se nenehno vprašanje »Kdaj je že bilo …« Če smo se kot otroci nasmihali dedkom in babicam, ko so nam pripovedovali, kako so živeli nekoč, se danes zagotovo ne bi. Kolikor starejši postajamo, toliko bolj nas zanima življenje naših prednikov, sorodnikov in kje vse so korenine našega življenja.

Prav z zanimanjem in vedoželjnostjo sem prebirala vrstice in iskala, kaj vse bi vam lahko predstavila – kako bi vam opisala zgodovino in razvoj svojega rojstnega kraja.

Na območju med grosupeljsko občino in Mestno občino Ljubljana leži kraj Mali Lipoglav.

Pomen imena kraja: vzvišen kraj, zasajen z lipami.

Legenda pravi, da so se vaščani dogovorili, da bodo na isti dan v obeh vaseh posadili lipo. Lipa, ki bo dosegla na točno določen dan višjo rast, bo rasla na Velikem Lipoglavu, nižja pa na Malem Lipoglavu. Tako naj bi po legendi ti dve vasi dobili svoji imeni.

Težko si je predstavljati, kakšno bi bilo življenje na Lipoglavu brez osnovnega šolstva, ki je pognalo svoje korenine pred več kot 100 leti. Množica učiteljic in učiteljev je v desetletjih spreminjala in spremenila mišljenje in tudi način življenja teh ljudi. Bosonogi pastirji in hlapci so se s pomočjo knjig prelili v zdravnike, učitelje, inženirje itd. Iz roda v rod so spoznavali, da je na tem svetu dovolj sonca, kruha in prostora za vse, tudi za deklice in dečke z južnega dela ljubljanske kotline.

V raziskavah, v okviru projekta CRPOV (Celostni razvoj podeželja in obnove vasi), se je pokazalo, da vedno več mladih ostaja doma in razvija drobno gospodarstvo in da niso nič več tako privlačna stroga mestna središča, hkrati s tem pa ostajajo tudi otroci in to je potencial, ki ga moramo izkoristiti vsi, ki smo uspeli, da so se v naših krajih ohranile podružnične šole.

Podružnične šole prinašajo dobre in pozitivne izkušnje tako učencem kot krajanom in končno kraju kot celoti.

Na teh šolah je malo učencev in vsi se med seboj dobro poznajo, si zaupajo, vežejo jih podobni interesi, problemi. Otroci se na takšnih šolah počutijo varne, vsi imajo priložnost izražanja in uveljavljanja na področjih, kjer se počutijo močne. Na prireditvah v šoli in kraju vedno nastopajo vsi, kar pozitivno vpliva na njihov socialni razvoj.

Ne glede na število učencev bi se morale ohranjati tudi zato, ker pomenijo varno zavetje otrok v rani dobi odraščanja. Vesela sem, da se v manjših krajih sedaj ustanavljajo vrtci, da že mlajši otroci ostanejo v domačem kraju, nato nadaljujejo s šolanjem, se izobrazijo do želenih poklicev, se zaposlijo in ustvarjajo svoje družinsko življenje v domačem kraju in s tem veliko prispevajo k razvoju le-tega.

Šola je in mora ostati vzgojno-izobraževalno, kulturno, informacijsko in športno središče kraja.

Ker je pred nami praznovanje stote obletnice šolstva na Lipoglavu, je zagotovo poznavanje zgodovine razvoja naše šole tisto, kar nas vodi v praznovanju.

2. NARAVNE GEOGRAFSKE ZNAČILNOSTI LIPOGLAVA IN OKOLICE

2.1 LEGA

Vas Mali Lipoglav, pogled z bližnje vzpetine.

Lipoglav leži na jugovzhodnem obrobju Ljubljane. Od Ljubljane je oddaljen 15 km. Območje meri 10, 57 km^2 in ima 536 prebivalcev.

Prometno so naselja dokaj težko dostopna, saj prevladuje hribovje z dokaj strmimi pobočji in odprto planoto na nadmorski višini 520 m.

Območje sestavljata dva tipična pokrajinsko-ekološka sistema:

- na severnem delu stabilna in nestabilna pobočja škrilavcev in peščenjakov,
- na južnem delu pa karbonati s stabilnimi apnenci in dolomiti.

S severa se od Podlipoglava globoko zajedata dve dolini, po katerih tečeta potoka Rekarjeva reka in Breška voda. V povodju prve ležita naselji Pance in Selo, na hribih nad drugo pa Repče in Brezje. Krajinsko-ambientalno je najvrednejši prostor južno od hriba Pugled, kjer se nahajata naselji Mali in Veliki Lipoglav.

Središče območja je Mali Lipoglav, kjer je šola, farna cerkev in gostilna.

Zemljevid širše okolice Lipoglava.

2.2 GOSPODARSTVO

Vse razvojno obdobje zaznamuje močno razvita poljedelska dejavnost. Po Franciscejskem katastru (1825) lahko ugotovimo, da so bili travniki in pašniki še na mnogih površinah, ki jih danes pokriva gozd. Vzrok temu so težki obdelovalni pogoji in nizko vrednotenje kmetijstva, kar proces zaraščanja še nadaljuje.

Kmetijstvo je bila glavna gospodarska panoga do 60-ih let, ko ga je zamenjal prihodek iz zaposlovanja v industriji. Večina kmetij je t. i. pol kmetij s člani gospodinjstva, ki so zaposleni, pravih kmetov ni niti 10. Glavna tržna proizvoda sta mleko in meso in zelenjava.

V času socialističnih rondacij je bilo prebivalcem odvzetih 14 ha zemljišč, ki so jih zadružniki preuredili v sadovnjake. Delo in skrb zanje so prevzeli tudi domačini in se pri tem zaposlili. Zemljo so potomci po letu 1991 z denacionalizacijo dobili delno vrnjeno. Nekateri kmetje so v času rondacije prevzeli denarno nadomestilo in si s tem povzročili nekaj težav z vračanjem nekdaj njihovega zemljišča.

Dopolnilne dejavnosti na kmetijah skoraj niso razvite, nekateri se poskušajo v povezavi s turistično in gostinsko ponudbo, ki naj bi bila v povezavi s turističnimi dejavnostmi dobra perspektiva.

Obrt in podjetništvo sta slabo razvita (11 obrtnikov s proizvodnjo in storitvami). S slabšim stanjem v industriji pa nekateri že izgubljajo kooperantske posle. Perspektivni sta le mizarska in stavbno-krovska obrt.

2.3 PODNEBJE

Podnebje ima poteze omiljenega zmerno celinskega podnebja, bolj proti vzhodu pa ima sočasno z zniževanjem gričevja vse več potez celinskega podnebja. Za podnebje je pomembna višinska razlika med kotlinskim dnom (Ljubljana, Grosuplje) in gričevnatimi slemeni. Že nekaj deset metrov nad kotlinskim dnom se na pobočjih vzdolž gričevnatih slemen vleče toplotni pas, kjer so vse srednje in maksimalne temperature višje, dnevna in sezonska nihanja pa manjša kot v kotlinskem dnu.

Zelo značilno za to območje je, da je v teh krajih le redko megla in je zato področje blizu Ljubljane zanimivo za sprehajalce.

2.4 PREBIVALSTVO

Območje Lipoglava je eno izmed sestavnih delov mestne četrtne skupnosti Sostro pri Mestni občini Ljubljana. Šteje 536 prebivalcev, ki živijo v 218 gospodinjstvih. Obsega vasi: Mali Lipoglav, Veliki Lipoglav, Pance, Repče, Brezje in Selo pri Pancah. Vse te vasi sestavljajo hkrati tudi šolski okoliš Podružnične šole Lipoglav.

Število prebivalcev na Lipoglavu se je skozi desetletja spreminjalo.

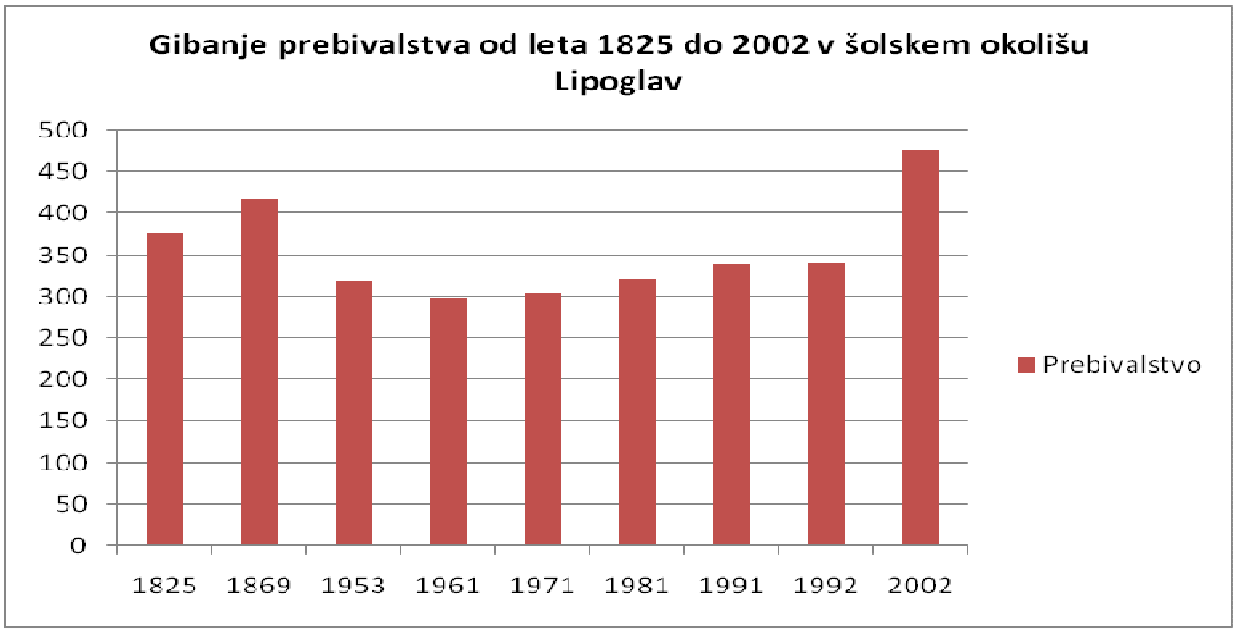

3. KULTURNO ZGODOVINSKE ZNAMENITOSTI LIPOGLAVA Z OKOLICO

Valvazorjev prikaz Dolenjske z značilnimi arhitekturami 17. stol. (Slava Vojvodine Kranjske, 1689).

3.1 MAGDALENSKA GORA

Magdalenska gora z mežnarijo ob vznožju.

Izkopanine kažejo na gosto poseljenost v železni dobi. Takrat eno največjih naselij Ilirov na Magdalenski gori je baje segalo prav do Malega Lipoglava in je glede na odkrite gomilske grobove imelo preko 1000 prebivalcev. Kasnejši prihod Keltov je naselje razširil

proti severu, na kar kažejo izkopanine okopov keltskih grobišč na Malem Lipoglavu, pod Pugledom in na Pancah.

Dobro ohranjeno prazgodovinsko naselje z umetno narejenimi terasami in obrambnimi nasipi, veliko število rodovnih gomil, pestra zgodovina arheoloških raziskav in bogate arheološke najdbe uvrščajo Magdalensko goro med najbolj znana arheološka najdišča v Sloveniji. Najdbe danes hranijo muzeji v Ljubljani, na Dunaju in Harvardu.

Ciborium, najdba na Magdalenski gori.

Shvastika v obliki štirih konjskih glav iz cinkaste svinčene zlitine iz 4. st. pr. n. št.

Najbolj znani starinoslovec, ki je prekopaval na Magdalenski gori, je Jože Pečnik (1835–1914).

Izkopal je osem gomil in del obrambnega nasipa. Njegovo največje odkritje je skeletni grob št. 55 v gomili XIII. Pokojnik je imel ob sebi bronasto čelado, nož, sekiro in sulico.

Pokojnikov visok družbeni status je potrjevalo tudi bronasto žezlo okrašeno z verzi. Najpomembnejša najdba v grobu pa je bronasta situla.

Jože Pečnik – starinoslovec in arheolog.

Za časa Rimljanov ta naselja niso bila tako vitalna, kljub temu da rimska cesta od Emone do Drnovega ni potekala daleč stran, le cca 2–4 km južno po dolini.

Slovanski čas pa je že na začetku utrdil 6 naselij, ki obstajajo še danes na temeljih prejšnjih naselbin, le Veliki Lipoglav se je spustil izpod Pugleda nižje na severni rob Lipoglavske planote. Utrdilo se je gručasto naselje z okoliškimi poljedeljskimi površinami. Utrdili so si že v tistih časih povezavo v dolino proti mlinom. Podoba vasi ostaja v grobem še danes.

Bronasta situla z upodobljenimi motivi vsakdanjega življenja.

3.2 CERKEV SV. MIKLAVŽA

Pogled na vaško jedro, cerkev in župnišče.

V času pisane besede se naselja obravnavanega območja omenjajo že v 13. stoletju. Cerkev sv. Miklavža na Malem Lipoglavu se omenja leta 1290 kot podružnica šentpeterske fare iz Ljubljane. Župnija pa je od leta 1782. Zidana je v romanskem slogu s križno ladjo. Leta 1753 je bila barokizirana in je dobila tudi nov prezbiterij. Glavni oltar je delo Matije Tomca (1863); v njem pa je Metzingerjeva slika.

Oltarja v stranskih kapelah sta iz prve polovice 18. stoletja. Križev pot je naslikal Janez Potočnik.

Cerkev, kapelica in »farovž« so danes spomeniško zaščiteni objekti.

3.3 KROKARJEV GRAD

V srednjem veku je bil nad Pancami na tleh prazgodovinskega naselja velik Krokarjev grad, ostanke pa bi danes le težko našli. Še najstarejši prebivalci se spominjajo le razvalin. Krokarjev pa menda zato, ker v gradu ni bilo nikakršne higiene in so imele tovrstne ujede veliko dela.

3.4 KULTURNIKI Z LIPOGLAVA

Tretje obdobje kulturnega razvoja območja Lipoglava obsega dobo zadnjih sto let, ko je tu delovalo ali se rodilo šest pomembnih slovenskih ustvarjalcev. Morda je začetek domače inteligence povezan z ustanovitvijo enorazredne osnovne šole.

Najstarejši kulturnik tega obdobja je Frančišček Marešič (1846-1901) doma iz Kostanjevice na Krki, duhovnik, ki je dopisoval v dnevno časopisje s psevdonimom Kostanjeviška muha, sicer pa znal vse slovanske jezike in prevajal iz francoščine in češčine ter po Lipoglavu in drugod po Dolenjskem nabiral domače besede in izraze (npr. *babja jeza, bosač*).

Kasneje (1876) se je na Pancah rodil Anton Skubic, po domače *Grumov*. Bil je edinec, po poklicu duhovnik, gospodarstvenik in zgodovinar ter govorec in poznavalec sedmih jezikov. Napisal je skoraj 800 strani debelo knjigo – Zgodovina Ribnice in ribniške pokrajine, ki je izšla 1976, pisal pa je tudi o Prešernu in Trubarju.

Leta 1881 se je na Pancah pri *Halebovih* rodil Frančišek Jere, ki je kot duhovnik študiral grščino, latinščino in slovenščino ter postal profesor na gimnaziji v Ljubljani. Napisal je več latinskih učnih knjig, pomagal pri nastanku prvega in edinega splošno grško-slovenskega slovarja in bil eden od treh prevajalcev svetega pisma Nove zaveze. Bil je doktor in profesor in krajani so ponosni nanj.

Poleg Skubica in Jereta se je na Pancah rodil 1903 leta Janez Žagar, po domače *Dolganjivarjev*. Bil je soustanovitelj knjižne zbirke Modra ptica. Dela, objavljena v tej zbirki, so pojem kvalitetne odlične knjige – v zbirki so izhajali prevodi najboljših svetovnih del. Žagar pa je tudi sam pisal zgodbe, pesmi, ocene ter tudi tri drame: Vrtinec, Zarota in Razdejanje. Svoje kulturno udejstvovanje pa je kasneje nadaljeval tudi njegov sin Martin, ki živi v Ljubljani.

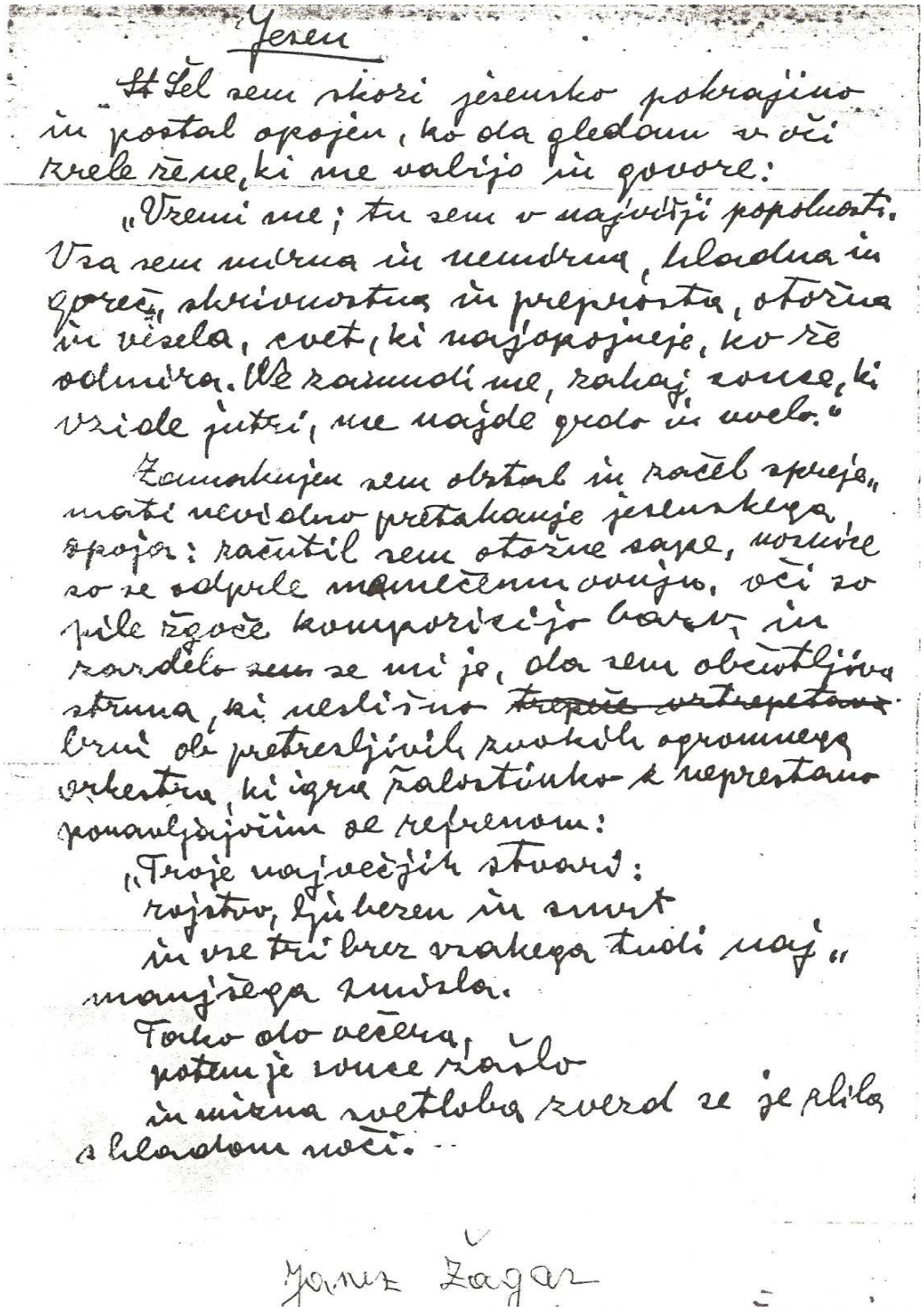

Jesen

Šel sem skozi jesensko pokrajino in postal opojen, ko da gledam v oči zrele žene, ki me valijo in govore:

„Vzemi me; tu sem v najvišji popolnosti. Vza sem mirna in nemirna, hladna in gorečа, skrivnostna in preprična, otožna in veselа, svet, ki najopojneje, ko že odmira. Ve zamudi me, zakaj sonce, ki vzide jutri, me najde gnilo in uvelo."

Zamaknjen sem obstal in začel spreje, mati nevidno pretakanje jesenskega opoja: začutil sem otožne sape, nozdrve so se odprle mamečnim vonju, oči so pile zgoče kompozicijo barv, in zdelo se mi je, da sem občutljiva struna, ki neslišno ~~trepeče vztrepetava~~ brni ob pretresljivih zvokih ogromnega orkestra, ki igra žalostinko z neprestano ponavljajočim se refrenom:

„Troje največjih stvari:
rojstvo, ljubezen in smrt
in vse tri brez vsakega truda naj"
manjšega zmisla.
Tako do večera,
potem je sonce zašlo
in mizna svetloba zvezd se je zlila
s hladnim noči. ..

Janez Žagar

Najstarejši ohranjen rokopis Janeza Žagarja, urednika knjižne zbirke Modra ptica.

Leta 1877 se je na Malem Lipoglavu pri *Jurjovčkovih* rodil Anton Grum. Sprva je bil uradnik, pozneje pa organist in učitelj glasbe. Komponiral je okoli 300 pevskih skladb, od tega polovico ljudskih ali osebnih, polovico pa cerkvenih. Pri *Jurjovčkovih* še hranijo originalni rokopis Antonove pesmi – O Lipoglav.

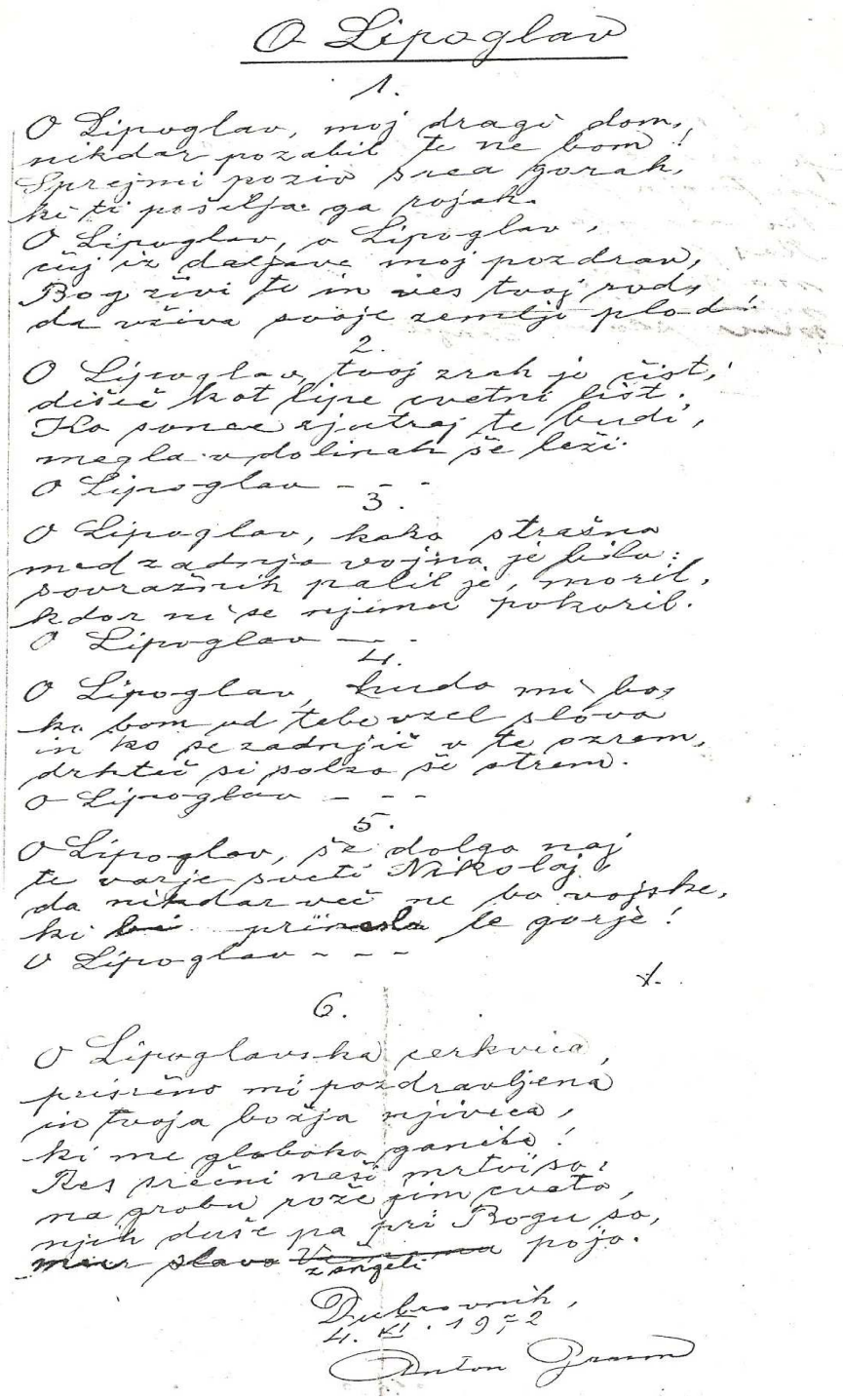
O Lipoglav

1.

O Lipoglav, moj dragi dom,
nikdar pozabil te ne bom!
Sprejmi pozdrav srca gorak,
ki ti pošilja ga pojak.
O Lipoglav, o Lipoglav,
čuj iz daljave moj pozdrav,
Bog živi te in ves tvoj rod,
da vživa poje zemlje plod.

2.

O Lipoglav, tvoj zrak je čist,
diši kot lipe cvetni list.
Ko sonce zjutraj te budi,
megla v dolinah še leži.
O Lipoglav – – –

3.

O Lipoglav, kako strašna
med zadnja vojna je bila:
povračnih palic je mnogo,
kdor ni se njima pokoril.
O Lipoglav – – –

4.

O Lipoglav, kmalu mi bo,
ko bom od tebe vzel slovo
in ko se zadnjič v te ozrem,
drhteč si polzo se strem.
O Lipoglav – – –

5.

O Lipoglav, že dolgo naj
te varuje sveti Nikolaj
da nikdar več ne bo vojske,
ki ~~bi~~ prinesla le gorje!
O Lipoglav – – –

6.

O Lipoglavska cerkvica,
prisrčno mi pozdravljena
in tvoja božja njivica,
ki me globoko ganila!
Res prični naši mrtvi so,
na grobu rože jim cvetó,
njih duše pa pri Bogu so,
~~mir slavo~~ v zvezdi poje.

Dubrovnik,
4. II. 1972
Anton Grum

Rokopis skadatelja Antona Gruma – Pesem o Lipoglavu.

Pesem je bila napisana leta 1972 leta v Dubrovniku, kjer je skladatelj umrl in je tudi pokopan. Še danes v mnogih slovenskih cerkvah prepevajo njegove pesmi.

3.5 ČAS NOB

V času NOB so se na tem območju odvijale številne akcije in bitke II. grupe odredov. V bližnjih gozdovih Pugleda pa je bila od leta 1941 partizanska postojanka za aktiviste.

Vzrok številnih bojev, je bila postavitev meje med nemškim in italijanskim okupatorjem, ki je potekala prav na tem območju. Partizani so večkrat napadli v župnišču naseljene fašistične patrulje, ki so hodile v Šmarje po hrano.

Spomenik na Pugledu (piramida)

3.6 GASILSKO DRUŠTVO

Najstarejše še delujoče in aktivno društvo je bilo ustanovljeno leta 1925. Po ustnem izročilu sta društvo ustanovila gostilničar in učitelj s fanti iz Zgornje Slivnice, ki so bili prej člani Gasilskega društva Šmarje-Sap. Že po nekaj letih so zgradili gasilski dom z lesenim stolpom. Vsa dokumentacija je bila hranjena v šoli, a je na žalost ob požigu leta 1943 zgorela. Vse od leta 1930, ko so pridobili prvi voz s črpalko in drugega za prevoz cevi in gasilcev, pa do danes se društvo uspešno razvija.

Ženska desetina s predsednikom in poveljnikom Prostovoljnega gasilskega društva Lipoglav, jeseni 1972.

4. PODRUŽNIČNA ŠOLA LIPOGLAV SKOZI STOLETJE

4.1 PRVI ZAČETKI POUČEVANJA

V cerkvenih zapisih in zapisih v šolskem muzeju je zapisano, da so na Malem Lipoglavu začeli poučevati že leta 1865 v župnijski *hišterni* (večji sobi v pritličju), pozneje pa v mežnariji. Prvi učitelj je bil duhovnik Maksimilijan Rumpler. Poučevali so ob nedeljah, in sicer poleg verouka tudi pisanje, čitanje in računstvo. V tem obdobju je bilo okoli 90 otrok, ker so, razen otrok z današnjega šolskega okoliša Lipoglava, obiskovali pouk v zasilni šoli še otroci s Pleš in Zgornje Slivnice. Mežnarija je bila premajhna in jo je moral duhovnik Franc Marešič leta 1894 za nekaj metrov povečati. Tu je bila zasilna šola do leta 1910.

4.2 USTANOVITEV ŠOLE

Z dopisom Kranjskega deželnega sveta z dne 4. aprila 1910 je bila na Lipoglavu ustanovljena mešana osnovna enorazredna šola za vasi: Mali in Veliki Lipoglav, Brezje, Pance, Sela in Pleše. Prva imenovana učiteljica ob ustanovitvi je bila Roza Pichler.

Učenci iz Lipoglava z Rozo Pichler in župnikom, 1912.

Zasilna šola na Lipoglavu.

Dežela: **Kranjska.** Šolsko leto: 19 10/11.

Šolski okraj: **Ljubljanska okolica.** Kat. štev.: 7.

Šolsko naznanilo.

Kupančič Jožef

rojen dne 20. septembra 1898 v Vel. Lipoglavem

na Kranjskem, rimsko-katol. veroizpovedanja, v šolo vstopil sploh

dne ——— v ———, tukaj dne 15. 9. 1905,

učenec 5. razreda, se je učil tako:

Četrtletje	I.	II.	III.	IV.
Vedenje	1	1	1	1
Pridnost	2	2	3	2
Veronauk	2	1	1	1
Branje	1	1	2	1
Pisanje	1	1	1	2
Slovenski učni jezik	1	1	1	1
Nemški jezik	.	.	.	.
Računstvo in geometrijsko oblikoslovje	1	1	2	1
~~Prirodopis in prirodoslovje~~	1	2	2	2
Zemljepis in zgodovina	1	1	1	1
Risanje	1	1	2	1
Petje	1	1	1	1
Telovadba	1	1	1	1
Ženska ročna dela				
Neobvezni učni predmeti				
Zunanja oblika pismenih izdelkov	1	1	2	1
Število zamujenih šolskih poldni: opravičenih	1	5	2	3
Število zamujenih šolskih poldni: neopravičenih	.	.	1	.
Datum izdanja	1. VI. 11	15. 9. 11	1. 8. 11	14. 7. 11

Učenec je sposoben za prestop v prvi višji razred, ~~skupino~~, oddelek.

Uradni pečat:

Roza Tičhilej
šolska voditelja razredna učitelja

J. Šolar
veroučitelj.

Podpis roditeljev ali njih namestnikov:

I. Jan. Kupančič
II. Jan. Kupančič
III. Jan. Kupančič
IV.

Šolsko naznanilo iz leta 1911.

Poučilo roditeljem ali njih namestnikom.

(Izpisek iz zakonov in ukazov.)

1. Roditelji ali njih namestniki ne smejo puščati svojih šoloobveznih otrok ali varovancev brez pouka, ki je predpisan za javne ljudske šole. Tudi so odgovorni za to, da otroci redno in točno hodijo v šolo; smejo se s prisilnimi naredbami primorati, da izpolnjujejo to svojo dolžnost.

2. Dolžnost, hoditi v šolo, se začenja za otroka, kadar izpolni šesto leto, in traja, dokler ne izpolni štirinajstega leta svoje dobe. Po šolah na deželi morajo hoditi šolski otroci, ko so dovršili vsakdanjo šolo, do štirinajstega leta svoje dobe še ponavljalno šolo. Iz šole izstopiti pa sme učenec samo takrat, kadar dokaže z izpričevalom javne ljudske šole, da zna najpotrebnejše, kar je predpisano za ljudsko šolo, namreč: veronauk, brati, pisati in računiti.

3. V šolo se sprejemajo otroci samo ob začetku šolskega leta. V teku šolskega leta se smejo otroci sprejeti samo, ako se preselijo roditelji, sicer samo na podstavi posebnega dovolila ali zaukaza šolskega oblastva.

4. Otroci morajo v predpisanem učnem času redno hoditi v šolo in se udeleževati razglašenih verskih vaj svojega veroizpovedanja.

5. Brez **dopustnih** opravičevalnih izgovorov ne sme noben otrok zamujati posameznih ur ali dni ob zakonitem šolskem času. Dovolila, da sme kdo izostati, je praviloma izprositi poprej, in sicer za posamezne ure pri dotičnem učitelju, za en posamezen dan pri razredniku, za več dni pri voditelju šole. Tudi je obvestiti razrednika o vsakem nepričakovanem zadržku otroka ustno ali pismeno ter po resnici naznaniti vzrok. Zamude, ki jim je znan opravičevalni vzrok ali ki so zadostno opravičene, se označijo za opravičene, ostale za neopravičene.

6. Za **opravičevalne izgovore** šolskih zamud veljajo zlasti: *a)* otrokova bolezen; *b)* ako zbole osebe, ki stanujejo s šolskim otrokom v istem hišnem gospodarstvu ali po okolnostih v isti hiši, in je s tem združena nevarnost okužbe; *c)* bolezni roditeljev ali drugih rodbinskih udov, ako **nujno** potrebujejo otrokove postrežbe; *d)* ako kdo v rodbini in sorodstvu umrje ali se kaj izrednega dogodi; *e)* slabo vreme, ako je otrokovo zdravje v nevarnosti; *f)* tako slaba pot v šolo, da se po njej ne more hoditi.

Če se rabi šolski otrok za domača, kmetijska ali obrtna dela, se to ne šteje za opravičevalni izgovor.

7. Kadar hoče otrok tekom šolskega leta izstopiti iz šole, morajo roditelji ali njih namestniki prej obvestiti šolskega voditelja in razrednika. Tudi **preselitev** šoloobveznega otroka je naznaniti šolskemu voditelju, otroka pa brez odloga poslati v šolo novega bivališča (šolskega okoliša). Takisto je učitelju naznaniti vsako izpremembo stanovanja.

8. Otrok, glede katerih se je bati, da bi s svojo navzočnostjo širili **nalezljive bolezni** (osepnice, davico ali golte, oslovski kašelj, ošpice, rdečice, norice, mumps, škrlatico, grižo, legar), ni puščati v šolo. Pravtako je zabraniti prihod v šolo otrokom, ki imajo ostudne bolezni ali ki pridejo v šolo v gnusnem stanju. Tudi zdravih otrok ni puščati v šolo, ako [illegible] hišnem gospodarstvu, h kateremu spadajo. Učencem je dalje prepovedano, da se ne smejo udeleževati pogrebov oseb, ki so umrle na takih boleznih. Medtem ko je zaprt kak šolski razred, se učenci, ki zanje veljajo te naredbe, tudi drugih skupnih učnih tečajev, shodov in verskih vaj ne smejo udeleževati.

9. Roditelji ali njih namestniki imajo dolžnost, šolo v njeni nalogi dejansko podpirati, izpolnjevati dotične predpise in naročila šolskih oblastev, se ravnati po nasvetih učiteljev, tičočih se pouka ali vzgoje otrok, in priti v šolo, kadar jih učitelj ali šolski voditelj k temu pozove. Tudi so dolžni podpisati šolsko naznanilo in ga po otroku vrniti razredniku. Na koncu šolskega leta se pusti šolsko naznanilo otrokom, ob prejemu v prihodnjem šolskem letu pa se mora zopet pokazati.

10. Za prepis (duplikat) šolskega naznanila je plačati kolkovino 2 K.

(Izpolni naj se ob preselitvi.)

Ime in stan roditeljev ali njih namestnikov: .....

Dozdanje bivališče: .....

Preselil ..... *se je v:* .....

Število zamujenih šolskih poldni po sklepu zadnjega četrtletja: ..... *opravičenih,* ..... *neopravičenih.*

Zaradi neopravičenih šolskih zamud v tekočem šolskem letu: ..... *naznanjen* ....., ... *posvarjen* .....

Odglašen ..... *dne* ..... *191* .....

Hrbtna stran šolskega naznanila iz leta 1911.

Pregled redov.

Stopnja	Vedenje	Pridnost	Napredek	Zunanja oblika pismenih izdelkov
1	hvalevredno	vztrajna	prav dober	prav lična
2	povoljno	dovoljna	dober	lična
3	primerno	zadostna	zadosten	malo lična
4	malo primerno	nestanovitna	komaj zadosten	nelična
5	neprimerno	premala	nezadosten	nemarna

Obrazec 42 b.

Lestvica ocenjevanja iz leta 1911 natisnjena na spodnjem delu šolskega naznanila.

Pouk se je pričel 14. septembra 1910 v mežnariji, kjer je trajal vse do leta 1938. Učili so v slovenskem jeziku. V tem času je bilo približno 70 otrok. Vaščani in krajevni svet so želeli zgraditi šolsko poslopje.

4.3 GRADNJA ŠOLSKEGA POSLOPJA

Prvi komisijski ogled parcele za šolo je bil že leta 1912, vendar parcela ni ustrezala, ker je bila premajhna. V času 1. svetovne vojne je misel na šolo zamrla. Učiteljica, ki je v teh letih skrbela za razvoj šolstva na Lipoglavu, in ki ima največ zaslug, da je tu zrasla šola, se je imenovala Gusti Lobe Bernik.

Gusti Lobe Bernik, učiteljica na Lipoglavu v letih od 1925 do 1939.

Leta 1926 je prišlo do drugega lokacijskega ogleda prostora za gradnjo šole. Tokrat je lokacija ustrezala. Lastnik, ki parcele ni hotel prodati, se je pritožil in uspel. Šele po četrtem ogledu nove parcele, kjer šola stoji tudi sedaj, je bila lokacija leta 1930 potrjena. Šolo so začeli graditi leta 1937 na travniku Janeza Bozje. Bila je zelo moderno urejena, saj je bila zidana kot dvorazrednica. Gradilo je gradbeno podjetje iz Ljubljane.

Prvi učitelj na novi šoli je bil Alojzij Trček (oče znanega TV napovedovalca, ki je bil rojen v šolskem stanovanju). Pod njegovim vodstvom je bilo ustanovljeno sadjarsko društvo in še danes na območju vasi Lipoglav rastejo sadna drevesa, ki so jih tedaj zasadili člani društva.

Primeri prikaza cepljenja, še do danes ohranjena plošča iz leta 1944.

V teh časih so zaradi velikega sadjarskega pridelka zgradili vaško sušilnico, da so v njej sušili sadje in ga shranjevali za ozimnico. Sušili so tudi orehe, ki so na tem območju kar dobro uspevali.

V šolskem letu 1938/1939 se je začel pouk v novi šolski stavbi.

Ljudska šola Lipoglav.

4.4 ŠOLSTVO MED 2. SVETOVNO VOJNO IN IZVAJANJE POUKA

Leta 1941 je bila šola razširjena v dvorazrednico. V tem času je okupator zasedel naše kraje. Zaradi pomembne strateške lege se je najprej bil boj med italijanskim in nemškim okupatorjem za postavitev meje, ki pa naj bi razdelila ta šolski okoliš na dva dela. V bojih za mejo je italijanska vojska zasedla ozemlje vse do Javorja in tam določila mejo. V tem času so prebivalci Lipoglava preživljali težke vojne čase. V šolsko poslopje se je vselila

finančna straža, ki je tam ostala 4 mesece. Takrat ni bilo pouka. Kar nekajkrat so partizani napadli fašistične patrulje, ki so hodile v Šmarje po hrano. Ti fašisti so bili nastanjeni v župnišču. Ko so šli prvi borci v hribe, so prihrumeli v vas Italijani s tanki in avtomobili. Zapirali so ljudi in v hudem besu 24. februarja 1942 ustrelili tri krajane z Velikega Lipoglava in jih nato odpeljali v Ljubljano. Naslednji dan so požigali na Malem Lipoglavu. Hoteli so požgati vso vas razen šole in župnišča. Vse ljudi so zaprli v župnišče, kjer so bili dva dni brez hrane, moške pa odpeljali na karabinjersko postajo Šmarje. Med tem časom so vso vas oropali. Pobrali so vse, kar je imelo kakšno vrednost. Nakradeno blago so odpeljali s kamioni. V Šmarju so obdržali šolskega upravitelja Alojzija Trčka in ga odpeljali v internacijo. Šolsko poslopje je bilo izpraznjeno. Pouk je bil zelo pomanjkljiv, ker je bila na šoli samo ena učna moč. Septembra 1942 so Italijani odpeljali vse moške na otok Rab. Le nekaj se jih je vrnilo.

Ker so se hoteli v šolskem poslopju nastaniti fašisti, so partizani to preprečili in 22. septembra 1942 šolo požgali in s tem uničili ves arhiv in opremo. Pouk je popolnoma zamrl.

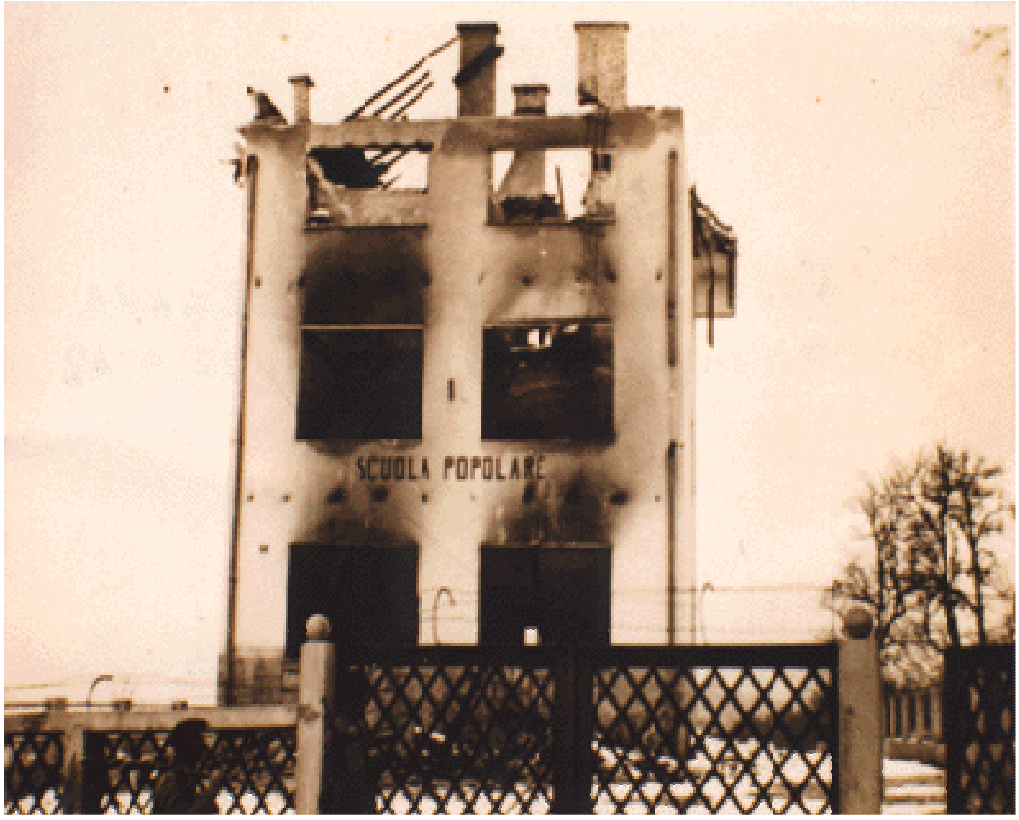

Požgana šola na Lipoglavu, leta 1942.

.

Leta 1943 je ljudstvo na lastno pobudo vzelo v najem zasebno hišo na Velikem Lipoglavu, kjer se je vršil pouk. Poučevala je učiteljica Ana Vrbinc (domačinka). V stari Jugoslaviji je učila na Štajerskem. Pred Nemci je zbežala domov v vas Sela pri Pancah. Kmalu po njenem prihodu je bil upravitelj Trček premeščen in Vrbinčeva je prevzela vso odgovornost za šolstvo v tem kraju.

Po kapitulaciji Italije septembra 1943 so na to ozemlje prišli Nemci. Za časa nemške okupacije ni bilo večjih bojev.

Šolski pouk je bil v začasni učilnici. Prostor je bil tako majhen, da ni moglo vanj več kot 20 otrok. Posamezni razredi so imeli pouk le dvakrat tedensko.

Učiteljica Ana Vrbinc iz Sel pri Pancah, slikana okoli leta 1930

4.5 Šolstvo po osvoboditvi in izvajanje pouka

Takoj po osvoboditvi je začelo ljudstvo obnavljati porušene in požgane domove pa tudi šolo. Odstranili so ves material iz notranjosti poslopja. Veliko dela je opravila mladina.

Leto 1945 je potekalo v znamenju obnove. Ker šola še ni bila urejena, je pouk še vedno potekal v zasilni učilnici na Velikem Lipoglavu. Ana Vrbinc je sama poučevala okrog 70 otrok. Šele 17. decembra je prišla Antonija Čuden. Največja težava je bila z dodelitvijo stanovanja. Po božičnih počitnicah se je nastanila v župnišču.

Leta 1946 je bilo obdobje velike gospodarske obnove. Ustanovljena je bila obnovitvena zadruga. Pričela se je obnavljati tudi šola.

Šola je bila obnovljena leta 1946 in je postala dvooddelčna z dvema učiteljema. V osmih razredih je bilo 70 učencev. Višji oddelek je poučevala Ana Vrbinc, nižjega pa Antonija Čuden.

Istega leta je bila na Lipoglavu ustanovljena ZSMS, ki je na začetku imela 12 članov. V skupnem dogovoru s podlipoglavsko mladino so priredili miting. Ves izkupiček je bil namenjen obnovi šole. V tem šolskem letu so skupaj s šolo priredili 4 večje proslave:

- 8. februar – Prešernov dan,
- 27. april – obletnica ustanovitve OF,
- maj – praznik dela,
- 9. maj – prva obletnica osvoboditve.

Med letnimi počitnicami so vsa dela okrog šole za nekaj časa zastala, ker je Antonija Čuden šla na pedagoški tečaj v Celje.

Z novim šolskim letom leta 1946/1947 je na Lipoglavu prišlo do prekinitve pouka zaradi prekinitve najemniške pogodbe na Velikem Lipoglavu. Pogodba je pretekla, lastnica pa je sobico potrebovala za lastne potrebe. Šola je ostala brez učilnice, Ana Vrbinc pa je bila premeščena na Rob – okraj Grosuplje.

Domačini so se zavedali pomembne vloge izobraževanja v kraju, zato so se organizirali in kar v požgani šoli zbili iz desk šolske klopi za prvo silo. Šola je bila brez oken in vrat, tako da v mrzlih jesenskih dneh ni bil možen pouk zaradi mraza. Pouk višjega oddelka je trajal

le po dve uri dnevno, ostali dve uri pa so šli učenci z učiteljico pripravljat pesek za obnovo šole. Nižji oddelek je imel po samo dve uri pouka dnevno v vrtni lopi.

14. oktobra je bila šoli dodeljena soba v župnišču. Z Javorja so dobili majhno tablo, lipoglavski župnik pa je posodil mizo in stol. Lipoglav je zopet dobil zasilno učilnico. Namesto Vrbinčeve je prišla nova učna moč za poučevanje v nižjem oddelku, v višjem pa prirodopis in telovadbo. Pouk se je normaliziral, medtem ko je obnova šolskega poslopja napredovala. Šola je dobila kredit od oblasti in štiri vojne ujetnike (Korošci – Slovenci), da so pomagali pri obnovi. Uredili so pritličje, vendar se v šolo niso mogli preseliti, ker ni bilo zasteklitve, zima pa je prav to leto pokazala svoje prave zobe.

Z začetkom šolskega leta 1948/1949 so se šolski pogoji na Lipoglavu že dokaj uredili. Obnovljeno je bilo 1. nadstropje in učiteljsko stanovanje, v celoti zastekljeno in položeni so bili ladijski podi.

Pouk je potekal v dveh oddelkih, prvič po učnih načrtih. V tem letu je bilo potrebno zaradi nerednega poučevanja pred leti mnogo znanja dopolniti in utrditi. V tem šolskem letu je bila zelo dejavna in aktivna pionirska organizacija pod vodstvom Cirila Berglesa.

Najstarejši pionirski prapor iz leta 1948.

V tem šolskem letu so učenci prvič priredili novoletno srečanje ob novoletni jelki. 12. aprila 1951 je bilo v kraju ustanovljeno Kulturno umetniško društvo Ivana Cankarja.

Najstarejši še danes ohranjen plakat, vabilo na večer Cankarjeve besede, leto 1951.

V letih od 1950 do 1954 je pouk potekal po skrajšanih učnih načrtih. Ker je kraj ravno na slemenu med ljubljansko in grosupeljsko kotlino, so se ljudje večkrat nagibali v povezavo na eno ali na drugo stran. Tako so bili včasih vezani na dobrunjsko, včasih na šmarsko oz. grosupeljsko stran, kjer jim je kazalo bolje. Leta 1954 je prišlo do elektrifikacije Lipoglava. V šoli so prvič zagorele luči 24. septembra 1954. V teh letih je nekaj domačinov poiskalo zaposlitev v Grosupljem in prvič so se štirje učenci napotili na nadaljnje šolanje – gimnazijo v Grosuplje, kjer je bila boljša cestna povezava in bližja železniška povezava z Ljubljano.

V letih 1950 do 1957 se je ves čas odvijal pouk v dveh oddelkih.

Nižja skupina učencev, šol. leto 1954/1955, učit. Matilda Bregant.

Višja skupina učencev, šol. leto 1956/1957, učit. Matilda Bregant.

Med tem časom je bilo na šoli izvedeno nekaj gradbenih del in izboljšav za delo in počutje v šoli. Uredila se je garderoba in hodniki, začele so se priprave na ureditev šolske kuhinje, kjer naj bi otroci prejemali vsaj en topel obrok. Starši niso izkazovali ob tem posebnega navdušenja, saj jim je bilo zaradi pomanjkanja denarja odveč kupiti že šolske copate.

Učiteljica in učitelj Ivanka in Pavel Šramel.

1. septembra 1963 se je izvedla na šoli kadrovska zamenjava v celoti. Na podlagi sklepa šolskega odbora sta bila nameščena zakonca Ivanka in Pavel Šramel, ki sta prišla iz Slovenj Gradca.

Istega dne je bila na območju občine Moste-Polje izvedena reorganizacija šolske mreže. S tem dnem je postala šola Lipoglav podružnična šola in izgubila status samostojne ustanove. V septembru je bila predana centralni šoli Polje vsa dokumentacija – blagajniško in materialno poslovanje. S tem je prenehal delovati šolski odbor in ustanovljen je bil svet staršev. V tem letu je sklad za šolstvo dodelil podružnični šoli Lipoglav zajeten kupček finančnih sredstev za obnovo in adaptacijo šolske zgradbe. Uredili so se vsi prostori od kleti do učiteljskega stanovanja, opravljen je bil oplesk zidu, oken in vrat, zamenjana je bila strešna kritina in urejen dotok vode iz *Burjovčevega* kozolca in poslopja tako, da so bile zbrane količine vode zadovoljive za potrebe šole. Uredila se je shramba za učila in klubska soba za krajevne sestanke. Leta 1964 so bile prvič po novem zakonu in statutu šole volitve članov kolektiva v svet šole na centralni šoli.

Prva kuharica na šoli Lipoglav
Marija Brezovar, september 1965.

Leta 1965 je bila šola v celoti opremljena z novim pohištvom in uvedena je bila celodnevna osnovna šola s prostimi sobotami. V teh letih so veliko postorili tudi za zdravstveno stanje otrok z dogovorjeno oskrbo v Zdravstvenem domu Polje. V šoli je bilo redno, dnevno poskrbljeno za toplo šolsko malico. Starši so plačevali enoten znesek, ostalo pa je krila Občinska skupščina Ljubljana Moste-Polje. Malice je pripravljala soseda Marija Brezovar.

V teh letih se začne pojavljati težnja v kraju o vzpostavitvi redne avtobusne povezave z mestom in ureditvijo vodovoda.

Leta 1968 je prišlo v okolici šole do temeljite ureditve. Postavila se je ograja, uredilo dvorišče in pretočna greznična jama. Šola je tako dobila celotno urejeno podobo. Pomembna novost v tem letu je bila vzpostavitev redne avtobusne proge Mali Lipoglav–Ljubljana, ki je bila uvedena 3. januarja 1968. To je bil za celoten kraj velik napredek. Istega leta je vas dobila tudi javno razsvetljavo.

Občinska skupščina Ljubljana Moste-Polje je z odločbo, izdano 30. junija 1969, ukinila pouk za višje razrede in jih prešolala na šolo Edvarda Kardelja Ljubljana Polje. Lipoglavska šola je postala podružnična, dvooddelčna z enim učiteljem in kuharico-čistilko, ki je bila zaposlena za polovični delovni čas.

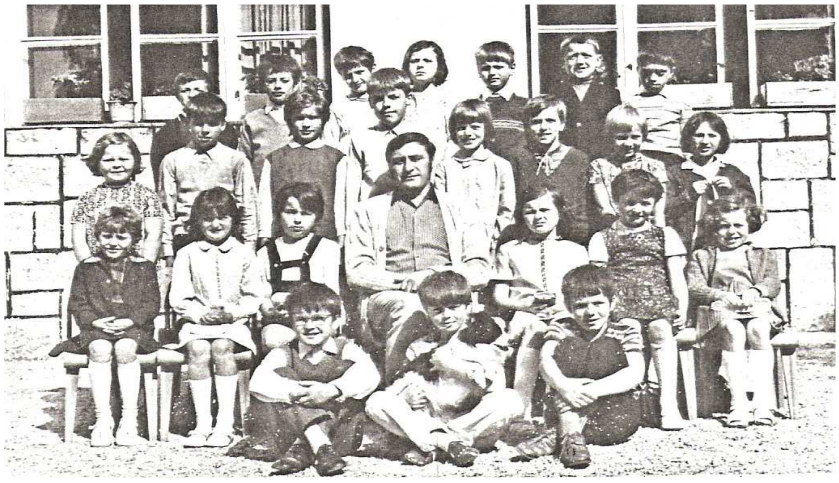

Učenci podružnične šole Lipoglav, leta 1972.

V šolskem letu 1971/1972 posebnih sprememb v šolstvu na Lipoglavu ni zaslediti. Nekoliko se je le uredilo učiteljsko stanovanje. Pri pouku pa se je to šolsko leto začela uvajati »nova matematika«. Pouk je bil organiziran v dveh skupinah s kombiniranim poukom.

V vseh povojnih letih do osamosvojitve je deloval v okviru šole Pionirski odred Pugled, v katerega so bili vključeni vsi učenci. Njihova glavna naloga je bila ohranjanje tradicij NOB – kurirčkova torba, skrb za partizanska obeležja itd.

Leta 1976 je bila ustanovljena ZSMS Lipoglav, ki je tesno sodelovala s šolo in krajani, ki so v tem času bili v dilemi, čemu bi dali prednost, gradnji vodovoda ali gradnji ceste.

Leta 1976 je bila v naših krajih izvedena reorganizacija šolske mreže. Osnovni šoli Sostro je bil dograjen prizidek, s tem dogodkom je bila preimenovana v Osnovno šolo Toneta Trtnika Tomaža Sostro in centralno šolo za podružnične šole: Besnica, Javor, Janče, Prežganje in Lipoglav.

Z reorganizacijo je prišlo tudi do menjave šole višjih razredov, ki so prej obiskovali pouk v Polju. Nastopila je težava s poučevanjem tujega jezika. V teh letih so se učenci v Polju učili angleščino – kot tuji jezik, v Sostrem pa nemščino. Težavo so odpravili tako, da so se učenci, ki so nadaljevali s šolanjem iz Polja, še naprej imeli možnost učiti angleščino, novo prihajajoči pa so se pridružili Sostrčanom pri učenji nemščine kot tujega jezika.

Istega leta je šola dobila tudi samostojen telefonski priključek, v kraju je bil ustanovljen Mešani pevski zbor Pugled, ki je deloval le nekaj let.

Na pobudo mladine je krajevna skupnost odkupila zemljišče (od Bozjatovih) za gradnjo športne ploščadi. Še istega leta so prejeli nekaj sredstev za ureditev tega zemljišča, vendar to je bilo za nekaj let tudi vse.

V osemdesetih letih je pod vodstvom Marinke Brezovar delovala v kraju Dramska skupina Lipoglav, ki je uprizarjala številne celovečerne igre in sodelovala z učenci na številnih javnih prireditvah.

Pet let živahne dejavnosti na Lipoglavu

Po dolgoletnem mrtvilu je kulturna dejavnost na Lipoglavu zopet zaživela. Skoraj 20 let je minilo, odkar je prenehalo delovati KUD Ivan Cankar. In zopet se je zbrala skupina mladih, ki se je združila s skupnim interesom »ogreti odrske deske« pod imenom DRAMATSKA SKUPINA LIPOGLAV.

Prizor z ene od predstav dramatske skupine v gasilskem domu na Lipoglavu

Že takoj ob oživitvi delovanja so se pojavili prvi problemi, tako kadrovski kot prostorski. A na prvem sestanku so za vodjo skupine izbrali tedaj še študentsko pedagoške smeri Marinko Brezovar, ki jih še sedaj, poleg svoje delovne obveznosti v OŠ Hrušica, uspešno vodi in usmerja.

Prvi mesec delovanja so iz šolske kleti prinesli v učilnico OŠ Lipoglav odrske deske nekdanjega KUD Ivan Cankar in na njih prvič uprizorili komedijo Kam iz zadreg.

Kmalu po uspešnem začetku so se že selili v prostore gasilskega doma. V njem že peto leto uspešno nastopajo s celovečernimi igrami, odlomki iger, recitali, prirejajo proslave.... Vsa kulturna dejavnost na Lipoglavu se vrti okrog njih, domače občinstvo pa jih prijetno preseneča z mnogoštevilno udeležbo na njihovih nastopih.

Naj spomnimo le na nekaj prijetnih nastopov:

— igre: Kam iz Zadreg, Dan oddiha, Poslednji mož, Ženitev, Cenček in dedek Mraz, Dedek Mraz in škratje, Ukradena ogrlica;

— odlomki iger: Kreflova kmetija; Namišljeni bolnik

— recitali, kviz.

Vse nastope je režirala Marinka Brezovar, ki je hkrati skrbela tudi za uspešno sodelovanje z OZKO Lj. Moste-Polje. Ta je društvu vseskozi tudi finančno stala ob strani. Lipoglavčani so s svojimi igrami vsako leto sodelovali na občinskih srečanjih gledaliških skupin, za kar so prejeli tudi priznanja ZKO.

Člani so s svojim prizadevnim delom želeli nastopati še več. Ker je nastal problem s prevozom, so sedli v svoje »jeklene konjičke«, sceno pa so največkrat naložili na prikolico in nastopali po sosednih KS v naši občini in zunaj nje.

Uspešno pa sodelujejo že nekaj let tudi z ZPM Lj. Moste-Polje, ki jim ob koncu leta pomaga ob prihodu dedka Mraza. Letos je po dolgih letih že tretjič obiskal otroke na Lipoglavu »domači dedek Mraz«, in taisti tudi še na Fužinah, v Besnici in v Zadvoru, kjer so mladi člani DS Lipoglav uspešno zabavali naše najmlajše z igrico Ukradena ogrlica.

Ob petletnem aktivnem in uspešnem delu jim čestitamo in se hkrati zahvaljujemo vsem, ki so jim pomagali pri njihovem uspešnem delovanju. Pa še naprej tako!

V teh letih je pretežni del gospodinjstev takratne krajevne skupnosti dobil z izgradnjo krajevnega vodovoda čisto pitno vodo, kar je pomenilo tudi večje priseljevanje v kraj in s tem povezano večje število prebivalcev. Šola je bila priključena na vodovodno omrežje 24. avgusta 1982.

V šolskem letu 1988/1989 je na šoli prišlo do kadrovskih sprememb. Upokojenega učitelja sem nadomestila Marinka Žitnik in s tem dnem prevzela vodenje šole.

V mojih prvih letih službovanja na Lipoglavu je bila precejšna finančna suša države za potrebe v šolstvu. Nove pridobitve, učni pripomočki, knjige in ostala nabava je bila v veliki meri odvisna od spretnosti in sposobnosti vodje šole. Delovna organizacija Toplarna nam je sponzorirala veliko učnih pripomočkov, učil, knjig in športnih rekvizitov.

Tradicionalni nastopi lipoglavskih učencev v Toplarni

Po dolgih letih je šola na Lipoglavu zopet postala enooddelčna, ker leta 1990 ni bilo vpisa v prvi razred. V letu pred osamosvojitvijo je potekalo asfaltiranje ceste mimo šole za povezavo Lipoglav–Grosuplje. Uredili so brežino ob cestišču, ki smo jo, gospa Ida Skubic in učiteljica Marinka z učenci, zasadili s cvetjem.

Lep spomladanski pogled na urejeno brežino pri šoli.

To je bil čas slovenske osamosvojitve in čas občinskih prestrukturiranj. Prišlo je tudi do preimenovanja naše centralne šole iz naziva Osnovna šola Toneta Trtnika Tomaža Sostro v Osnovna šola Sostro.

V tem času nam je uspelo pridobiti asfaltirano športno igrišče namenjeno šoli in kraju.

Pridobitev športne ploščadi pri šoli je imelo velik pomen za druženje vseh in s tem je šola postala še v večji meri središče športnih in kulturnih aktivnosti v kraju.

Ob začetku šolskega leta 1994/1995 je bila slavnostna otvoritev športne ploščadi pri Podružnični šoli Lipoglav. Bilo je svečano in nepozabno.

Slavnostna otvoritev športne ploščadi

S tem šolskim letom je šola zopet postala dvooddelčna z dvema učiteljicama, ki še danes poučujeta v dveh oddelkih v kombinaciji 1. in 2. razred ter 3. in 4. V tem šolskem letu smo z zunanjimi sodelavci razširili vzgojno-izobraževalni program. V šoli smo pričeli s poučevanjem angleščine za vse učence in s tečajem plesa. Ker je bil to za starše večji finančni izdatek, smo iskali sponzorje. Pri financiranju omenjenih dejavnosti nam je pomagala Toplarna Ljubljana. Učenci naše šole so sodelovali na številnih tekmovanjih in s tem primerjali svoje znanje z mestnimi vrstniki. Dosegali so odlične rezultate. Vsa ta leta je bila in je še danes podružnična šola pedagoško, finančno in administrativno vezana na Osnovno šolo Sostro.

Denarja za večji adaptacijski ali gradbeni poseg v šolskih prostorih ni bilo. Iz leta v leto smo se prebijali samo z najnujnejšimi popravili ali ureditvami po inšpekcijskih odločbah.

Minevala so leta in ob urejeni šolski okolici smo si vsi skupaj tako učiteljici, kot učenci, kot starši in krajani želeli temeljite obnove šole.

Sodelovanje s Prostovoljnim gasilskim društvom Lipoglav nam je večkrat godilo.

Nudili so nam številne brezplačne prevoze v mesto in nam s tem omogočali popolnejše in bolj kakovostne, predvsem pa pestrejše vzgojno-izobraževalno delo. Vsa leta skrbijo za izobraževanje svojega podmladka, vključujejo naše učence v svoje vrste, jih izobražujejo in usmerjajo za nadaljnje ohranjanje tovrstne tradicije v kraju. Že nekaj let organizirajo po programu izobraževanje za mlade gasilce in v šoli vodijo naravoslovne dneve, za katere se temeljito pripravijo, saj je med njimi tudi nekaj poklicnih gasilcev.

Obnova šole – DA ali NE!

Čas dokazovanja, potrjevanja po potrebni obnovi in modernizaciji šolske stavbe je od nas učiteljic zahteval še dodatno in kvalitetnejše delo, ki ga je bilo potrebno predstavljati navzven, tako da smo postajali bolj prepoznavni širše naokoli. Poleg rednega pouka smo se udeleževali številnih tekmovanj in sodelovali na raznih natečajih, kjer so naši učenci dosegali odlične uspehe. Uspeti z obnovo šole, pod katero okrilje so sodile še štiri prav tako dotrajane šole in z večjim številom učencev, je bilo skoraj nemogoče. V upanju, da se tu stvari vendarle premaknejo, se mi je zdelo bolj pomembno usmerjati sponzorska sredstva v nakup in modernizacijo učnih sredstev, učnih pripomočkov in nabavo knjig.

Leta 1998 je ravnateljico Tjašo Novak nadomestila Mojca Pajnič Kirn. Po enoletnem zatišju si je mlada, a ambiciozna ravnateljica premišljeno in preudarno zadala smernice v svojem poslanstvu. Gospodarno in preudarno se je lotila obnov in gradenj, ki naj bi jih izpeljala. Poleg svoje glavne naloge, skrbi za izvajanje kvalitetnega pedagoškega dela vseh učiteljev na šoli, si je zadala gradbeni program. Najprej je bila izvedena adaptacija in dograditev centralne šole in obnova ter modernizacija štirih podružničnih šol. Skupaj z nami in z vsemi pravimi, ki jih je znala poiskati v pravem trenutku, ji je vse to tudi uspelo.

Vključila sem se v občinski program Celostnega razvoja in obnove vasi (CRPOV). Tu sem videla še eno možnost razpoznavnosti in vključitev kraja med občinske strukture. Na šolo so prihajali različni obiskovalci, organizirali smo sestanke na mestni ravni, vsem smo predstavljali pomembnost in nujnost obnove šole.. Ves postopek je tekel izredno počasi. Ob izteku šolskega leta 1998/1999 je ravnateljica pripeljala na ogled šole predstavnike MOL, kot ustanoviteljice šole. Obisk je prepričal navzoče na nujno potrebno obnovo.

Vrstili so se številni inšpekcijski obiski in ogledi. Med tem časom se je pouk odvijal v utečenem tempu s številnimi aktivnostmi in sodelovanji v kraju in izven kraja.

Sledilo je zopet leto, ko je bilo na šoli manjše število otrok. Ostala sem sama na šoli in poučevala v četvernni kombinaciji z zamikom. Po vseh svojih močeh sem se trudila, da učenci niso bili v ničemer prikrajšani. Sodelovanje staršev in drugih sodelavcev je bilo izredno in priskočili so na pomoč v spremstvu ali pri izvedbi marsikaterih dejavnosti. Zaradi prijetnih in pristnih medsebojnih odnosov mi ni bilo težko žrtvovati marsikatero uro prostega časa za šolo.

Dokazovali smo se tudi na športnih tekmovanjih, tako je to leto naš učenec Dejan Grum na TELE - olimpijadi dosegel kar dve medalji v teku.

Naš učenec Dejan Grum z osvojenima dvema medaljama TELE olimpijade, športni park Kodeljevo, leto 2001.

Po dolgoletnih željah in utemeljevanjih, da se veliko naših učencev dnevno vozi v šolo tja, kjer imajo organizirano podaljšano bivanje, smo dobili sistematizirano novo delovno mesto vodje oddelka podaljšanega bivanja. Z novim šolskim letom 2000/2001 smo na podružnični šoli uvedli podaljšano bivanje. To je še bolj dvignilo kvaliteto dela na šoli in razbremenilo starše v skrbi, kam z otrokom po pouku, kako s pisanjem domačih nalog in učenjem. V času podaljšanega bivanja učenci še danes opravijo vse domače naloge in se udeležijo vseh interesnih dejavnosti, ki so organizirane v tem času.

Z učenci smo tudi v popoldanskem času prostovoljno opravljali družbeno koristno delo in skrbeli za lep in urejen videz naše šole.

Urejanje šolske okolice.

Seveda pa nas je vse v šoli samo spodbujalo, da smo se še bolj trudili za videz prepoznavnosti, urejenosti in istega leta smo kljub stari stavbi pred obnovo prejeli priznanje Turističnega društva Moste-Polje.

Turistično društvo Moste-Polje

Podeljuje

PRIZNANJE

OSNOVNI ŠOLI LIPOGLAV

Za prizadevnost čistega in urejenega okolja
ter ekološke zavesti turistične kulture.

Ljubljana, oktober 2000

Predsednik
Edvard Svetek

TURISTIČNO DRUŠTVO MOSTE - POLJE

Priznanje za prizadevnost čistega in urejenega okolja.

V teh letih smo učence enkrat tedensko vozili na centralno šolo na tečaj računalništva. Po nekaj letih smo pridobili sponzorstva in poskrbeli za takšno izobraževanje kar na naši šoli.

Z novim šolskim letom 2003/2004 smo prvič vpisali učence v prvi razred devetletne osnovne šole. Vsa leta uvajanja devetletke smo imeli na šoli pet razredov ali bolje rečeno pet generacij otrok. Število učencev je temu primerno naraščalo. Pouk je še vedno potekal v dvojni ali trojni kombinaciji. V oddelek s prvim razredom je dodatno posegala še učiteljica podaljšanega bivanja, tako da smo lahko realizirali vse zastavljene cilje, ki so predpisani v devetletni osnovni šoli.

Ob koncu šolskega leta učencem prvič nismo več izdajali dolgoletno obliko izkaza o šolskem uspehu, ki je bila nazadnje preoblikovana ob osamosvojitvi. Učenci so bili prvič ocenjeni opisno.

NAVODILA:

1. Izkaz o šolskem uspehu izda osnovna šola učencu-učenki na podlagi prvega odstavka 146. člena Zakona o osnovni šoli (Ur. l. SRS, št. 5/80, 29/86 in 31/86), v zvezi s 111. členom Zakona o osnovni šoli (Ur. l. RS, št. 12/96 in 33/97) in v skladu z 2. točko 8. člena Pravilnika o dokumentaciji v osnovni šoli (Ur. l. RS, št. 29/96).
2. Izkaz o šolskem uspehu izroči osnovna šola na vpogled učencu-učenki ob koncu šolskega leta. Starši učenca-učenke oziroma njegovi skrbniki pregledajo in podpišejo izkaz o šolskem uspehu, nato ga učenec-učenka vrne osnovni šoli.
3. Izkaz o šolskem uspehu hrani med šolanjem učenca-učenke osnovna šola. Če učenec-učenka prestopi oziroma se preseli na drugo osnovno šolo, se izkaz izroči tej šoli. Pred izročitvijo izkaza se v njem navede datum in razlog prestopa oziroma prešolanja.
4. Ko učenec-učenka izpolni osnovnošolsko obveznost, mu-ji šola izroči izkaz o šolskem uspehu.
5. Lestvice ocen imajo naslednje stopnje:

   – za uspeh pri predmetih telesna, glasbena, likovna in tehnična vzgoja, gospodinjstvo in fakultativni predmeti, razen fakultativnega pouka tujih jezikov in računalništva: *zelo uspešno, uspešno, manj uspešno*;

   – za znanje iz drugih predmetov po predmetniku osnovne šole ter za fakultativni pouk tujih jezikov in računalništva: *odlično (5), prav dobro (4), dobro (3), zadostno (2), nezadostno (1)*;

   – za splošni uspeh: *odličen, prav dober, dober, zadosten, nezadosten*;
6. Prazni prostori v rubriki ocen so namenjeni ocenam iz fakultativnih predmetov. Ob imenu predmeta se v oklepaju napiše beseda *fakultativno*.
7. Če učenec-učenka ponavlja prvi razred, se vpišejo podatki v preglednico na naslednji strani.
8. Neustrezni tekst in prazni prostori za ocene se prečrtajo.
9. V rubriko "Datum" se vpiše datum zadnjega dne pouka v šolskem letu.
10. V rubriko "Interesne dejavnosti" se vpišejo interesne dejavnosti, ki jih je učenec-učenka med šolskim letom obiskoval-a.
11. Pod "Pripombe" se vpišejo morebitne spremembe ocen v zvezi z ugovorom staršev in ocen, ki jih je učenec-učenka dobil-a pri razrednem ali predmetnem izpitu oziroma popravnem izpitu v 8. razredu.
12. Rubriko "Datum in vzrok prestopa oziroma prešolanja učenca-učenke" izpolnjuje ravnatelj šole, druge podatke pa vpisuje razrednik.

REPUBLIKA SLOVENIJA

OSNOVNA ŠOLA SOSTRO
Cesta II. grupe odredov 47, p. 1261 Dobrunje
LJUBLJANA

Osnovna šola, v katero se je učenec prvič vpisal-a

Občina

Ime in priimek učenca-učenke

rojen-a

v kraju

država

Leto vstopa v osnovno šolo

, dne

M.P.

Podpis ravnatelja

Prva stran izkaza o šolskem uspehu.

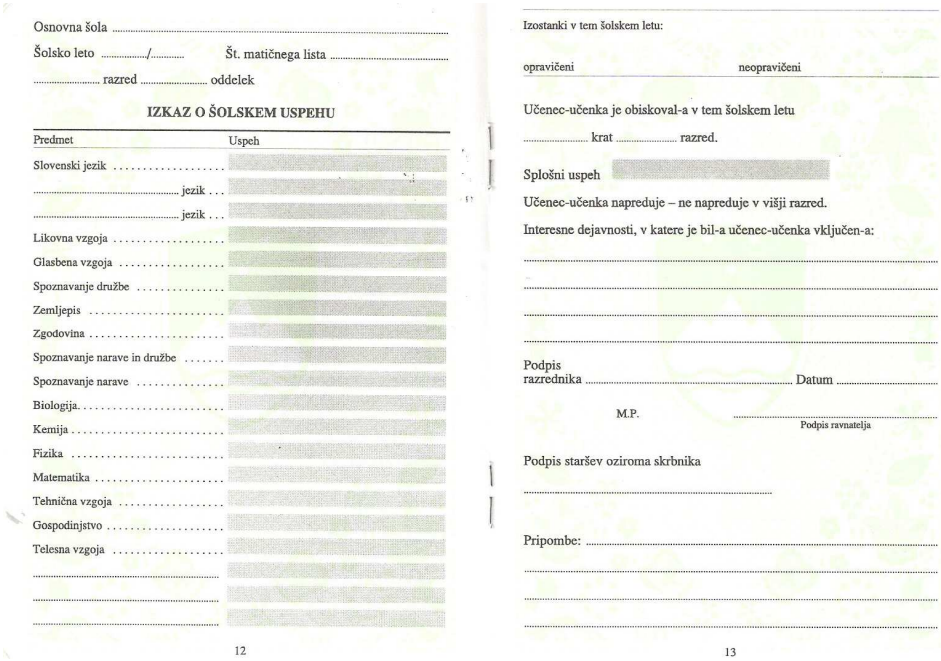

Osnovna šola

Šolsko leto ...../..... Št. matičnega lista

..... razred ..... oddelek

IZKAZ O ŠOLSKEM USPEHU

Predmet	Uspeh
Slovenski jezik	
..... jezik	
..... jezik	
Likovna vzgoja	
Glasbena vzgoja	
Spoznavanje družbe	
Zemljepis	
Zgodovina	
Spoznavanje narave in družbe	
Spoznavanje narave	
Biologija	
Kemija	
Fizika	
Matematika	
Tehnična vzgoja	
Gospodinjstvo	
Telesna vzgoja	

12

Izostanki v tem šolskem letu:

opravičeni neopravičeni

Učenec-učenka je obiskoval-a v tem šolskem letu

..... krat ..... razred.

Splošni uspeh

Učenec-učenka napreduje – ne napreduje v višji razred.

Interesne dejavnosti, v katere je bil-a učenec-učenka vključen-a:

Podpis razrednika ..... Datum

M.P.

Podpis ravnatelja

Podpis staršev oziroma skrbnika

Pripombe:

13

Notranjost izkaza o šolskem uspehu, kamor je razrednik vpisoval ocene dosežene pri posameznih predmetih.

Vedno bolj se je kazalo, da šolsko poslopje že razjeda zob časa in da bodo vsa vzdrževalna dela in manjši gradbeni posegi premalo za varno, uspešno in kvalitetno izvajanje vzgojno-izobraževalnega dela v šoli.

V tem času je ravnateljica prepričala strokovnjake, da je na Lipoglavu obnova premalo, da je poslopje dotrajano in da je potrebno zgraditi novo šolo. V letu 2002, ko se je pričelo uvajanje devetletke, se je pričela pripravljati dokumentacija in vse potrebno za gradnjo.

Vodja šole sem se z vsem navdušenjem in veseljem aprila 2005 začela dogovarjati s predsednikom PGD Lipoglav Alojzom Levičnikom o gostovanju šole v prostorih gasilskega doma.

Gasilski dom Lipoglav, kjer je v času gradnje nove šole delovala podružnična šola Lipoglav, sept. 2005.

V močni želji krajanov in članov PGD Lipoglav, da se bo začela graditi nova šola, so nas z veseljem sprejeli septembra 2005 v svoje prostore.

Urejena učilnica v gasilskem domu pričakuje učence.

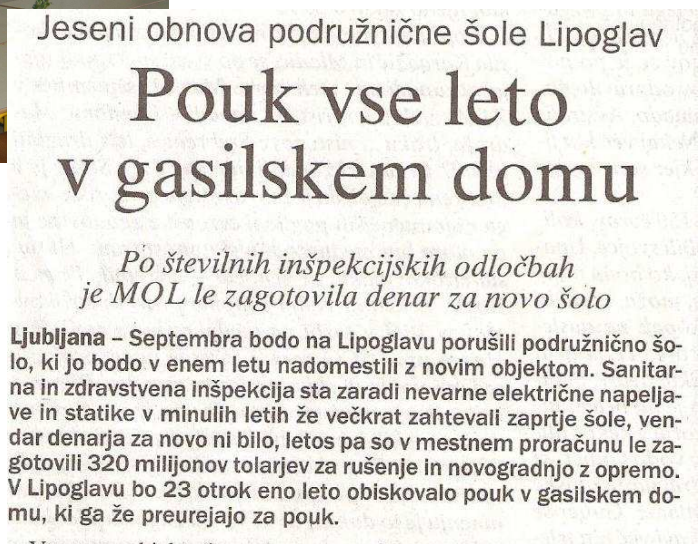

Jeseni obnova podružnične šole Lipoglav

Pouk vse leto v gasilskem domu

Po številnih inšpekcijskih odločbah je MOL le zagotovila denar za novo šolo

Ljubljana – Septembra bodo na Lipoglavu porušili podružnično šolo, ki jo bodo v enem letu nadomestili z novim objektom. Sanitarna in zdravstvena inšpekcija sta zaradi nevarne električne napeljave in statike v minulih letih že večkrat zahtevali zaprtje šole, vendar denarja za novo ni bilo, letos pa so v mestnem proračunu le zagotovili 320 milijonov tolarjev za rušenje in novogradnjo z opremo. V Lipoglavu bo 23 otrok eno leto obiskovalo pouk v gasilskem domu, ki ga že preurejajo za pouk.

Želja krajanov, nas domačinov, da dobimo v kraju novo šolo, v kateri bo dobil prostor tudi vrtec, je bila neizmerna in pričakovanje izredno.

Pogled na našo staro šolo.

Šola je ostala prazna. V njej ni bilo več učencev in brez njih ni šole. Nisem bila edina, ki mi je bilo ob odhodu kar tesno pri srcu. Kot sem opisala v uvodu, je bila ta stavba skoraj moj dom. Tudi ostali krajani so bili čustveno močno vezani na svojo staro šolo.

Tudi gasilci so se še zadnjič poslovili od krajevne stavbe, za katero so vzorno skrbeli vsa leta.

Večkrat med rednim delovanjem šole so svojo pripravljenost ob različnih namišljenih nesrečah preizkušali z reševanjem domači gasilci. Tokrat pa je bila priložnost, da se preizkusijo malo bolj resno z reševanjem iz 1. nadstropja. Izvedli so meddruštveno gasilsko vajo, pri kateri so sodelovala vsa sosednja gasilska društva.

Vaja je nehote predstavljala uvod v novogradnjo. Množični obisk prebivalcev in številnih gasilcev iz sosednjih krajev je že navdihoval pogled na takrat še nepritrjeno tablo – obvestilo o izvajalcu gradbenih del pri šoli na Lipoglavu.

4.6 GRADNJA NOVE ŠOLE

Obvestilna tabla izvajalca gradbenih del pri šoli Lipoglav.

Začelo se je 28. oktobra 2005, ko so stroji prvič posegli v staro poslopje PŠ Lipoglav.

»Oktobra 2006 se bomo ponovno preselili v šolo, ki nam bo nudila najsodobnejše prostore in opremo za nemoteno vzgojno-izobraževalno delo«. To izjavo sem velikokrat izrekla vsem, ki so dvomili, da se bo to ob vsem pomanjkanju denarja na Mestni občini Ljubljana uresničilo. Za mnoge, ki so dva dni spremljali rušenje njihove stare šole, so bile to sanje.

Veselje, sreča, žalost … vse nas je spremljalo v močni želji po novi šoli.

Drugič v lipoglavski zgodovini se je gradila nova šola. Takrat smo bili vsi vzhičeni in le malokdo si je upal verjeti, da bo na tem mestu čez leto dni stala nova šola.

V šolskem letu 2005/2006 je pouk potekal v prostorih gasilskega doma. Imeli smo lepo urejeni dve učilnici, razdeljevalno kuhinjo ter sanitarije in prilagojene garderobe. Pouk in vse dejavnosti so se odvijale po načrtu dela šole. Težave so bile le pri realizaciji ciljev športne vzgoje. Čeprav smo se to leto s 24 učenci ukvarjale kar štiri učiteljice, je bilo zaradi prostorske utesnjenosti dela za vse več kot dovolj. Športno vzgojo smo izvajali skoraj 80 % na prostem v naravi. Imeli smo srečo, da so nam bile to zimo tudi naklonjene vremenske razmere.

Čeprav nismo bili čisto prepričani, da se bomo naslednje šolsko leto že preselili v nove prostore, smo vse dejavnosti usmerili v priprave na otvoritveno slovesnost. V tem šolskem letu smo izdelali veliko likovnih izdelkov za okrasitev nove šole in za priložnostna darila gostom ob otvoritvi šole. Tudi na literarnem, gledališkem in pevskem področju se je celo šolsko leto delalo intenzivneje kot običajno.

Naši učenci so se večkrat v podaljšanem bivanju podali na sprehod do šole in opazovali, kako napreduje gradnja.

V ugodnih vremenskih razmerah je gradnja hitro napredovala.

4.7 ŠOLSKA ZGRADBA DANES

Otvoritvena slovesnost 4. oktobra 2006 je bila za vse nepozaben krajeven dogodek. Toliko ljudi se še ni zbralo na nobeni prireditvi v našem kraju. Otvoritvene slovesnosti so se udeležili vsi domačini, tudi tisti, ki s šolo niso nikoli imeli nobenega opravka. Kljub slabemu vremenu smo prireditev izvedli nemoteno. Pomaknili smo se v notranjost in napolnili vse prostore vrtca in šole, otvoritveno slovesnost pa izvedli v telovadnici, kjer se je odvijal kulturni program. Vse visoke goste smo pogostili v prostorih knjižnice, pedagoške kolege v jedilnici, vse krajane in sponzorje pa je razvajalo Društvo podeželja Lipoglav, ki je vse pogostilo s sladkimi dobrotami.

Nasmejana, srečna in zadovoljna, z delčkom otvoritvenega traku v roki sem se zahvaljevala vsem, ki so pripomogli pri realizaciji tako velikega zgodovinskega projekta, kot je gradnja nove šole.

Nasmejani obrazi ob otvoritvi nove šole.

Že ob samem sprehodu po prostorih smo predstavljali ideje, kaj vse bomo počeli tu in kaj tam. Veliki svetli prostori so nas navduševali in razveseljevali.

Naša nova šola. Učenci so jo preprosto poimenovali – SONČNICA.

Nova šola na Lipoglavu

4. oktobra 2006 je nekdanja ljubljanska županja Danica Simšič slovesno odprla vrata prenovljene podružnične šole na Lipoglavu. To je bil za vaščane Lipoglava in okoliških vasi velik dan, saj so po skoraj sedemdesetih letih dobili novo moderno in sodobnemu času prilagojeno šolo.
Prvotno šolsko poslopje je bilo zgrajeno leta 1938 in je tedaj sodilo med moderne šolske zgradbe. Estetsko se je izredno lepo vključevalo v naravno hribovsko in vaško arhitekturo. S svojo pojavnostjo je zgradba vzbujala spoštovanje, hkrati pa občutek, da je to hiša učenosti, iz katere bodo ljudje odhajali v dolino v službe in boljšemu življenju naproti. In res je bilo tako. Mnogi so odšli na šolanje še v Ljubljano, si našli dobre in ugledne službe, si na ravnini zgradili hiše in ustvarili družine. Vedno pa so ostali povezani z domačim krajem: Lipoglavom na bregu, s cerkvijo, pokopališčem, kjer leže njihovi očetje in matere, gostilno in malo trgovino ter dvonadstropno šolo, ki je z leti postajala vse starejša.
Šola je bila vedno središče krajevnega življenja, prostor za vsakovrstne sestanke, prireditve, predavanja, proslave in za vse, kar potrebuje avtohtono vaško dogajanje. Vaščani so imeli šolo radi in čeprav sčasoma ni več ustrezala zahtevam sodobnega časa, so ostali nanjo čustveno navezani.
Odprtja šole se je udeležilo veliko ljudi, mladih in starejših, ki so vanjo zahajali. Udeleženci so ob odprtju spoznali županjo in druge goste ter si ogledali zanimiv in prisrčen kulturni program, ki je bil »šolsko« ubran, kar se je skladalo z novo šolo, ki bo tudi v prihodnje izobraževala otroke Lipoglava s okolico.

Po skoraj 70-letih je Lipoglav dobil novo šolo

Prvič v zgodovini je poskrbljeno tudi za najmlajše, kajti pod isto streho deluje tudi vrtec Pedenjped – enota Lipoglav, ki deluje v dveh sodobno opremljenih igralnicah z vsemi pripadajočimi prostori in opremo.

Srečni in razigrani otroci v telovadnici.

Prepričani smo, da sta se naša šola in vrtec v celoti vključila v kraj in zadovoljila potrebe po izobraževanju vseh generacij z željo, da bi tudi v prihodnje iz te šole prihajali umni in napredka željni učenci.

Prva generacija učencev v novi šoli, maj 2007.

Veseli smo, da so svoj prostor v šoli našli vsi najmlajši otroci v vrtcu, šolski v šoli,

mladi v telovadnici,

starejši in upokojenci pri rekreaciji v telovadnici, gospodinje na tečajih v šolski kuhinji

in vsi na kulturno-družabnih prireditvah v šoli

in na šolskem igrišču.

V zadnjih šolskih letih poteka pouk nemoteno v dveh oddelkih s kombiniranim poukom in v enem oddelku s programom podaljšanega bivanja.

Oktobra – vsako leto praznujemo rojstni dan naše nove šole skupaj z vrtcem, ki deluje v naši stavbi.

Skupaj preživljamo pestre trenutke ob kostanjevem pikniku, pečenih jabolkih in še in še…

4.8 UČITELJSTVO NA LIPOGLAVU

Od ustanovitve leta 1910 do danes so poučevali:

1.	Roza Pichler	1910–1918
2.	Minka Celar	1918–1919
3.	Angela Šturm	1920–1921
4.	Marija Iglič	1921–1925
5.	Gusti Lobe – Bernik	1925–1939
6.	Alojz Trček	1939–1942
7.	Avgust Binder	1940–1941
8.	Ana Vrbinc	1943–1946
9.	Tončka Čuden	1945–1948
10.	Štefka Štrk	1946–1947
11.	Vida Učakar	1948–1949
12.	Albina Ljubič	1949–1950
13.	Franc Mole	1950–1953
14.	Ana Vrbinc	1953–1955
15.	Vera Vidic	1953–1963
16.	Matilda Bergant	1954–1960
17.	Ljuba Kerin Novak	1960–1963
18.	Pavel Šramel	1963–1971
19.	Ivanka Šramel	1963–1969
20.	Avgust Trplan	1971–1988
21.	Marija Trplan	1981–1990
22.	Marinka Žitnik	1. 09.1988–
23.	Sandra Žužul Jovanović	1. 09. 1994–31. 8 2001, 5. 11. 2001–
24.	Tatjana Količ	1. 09. 2000–13.12.2002
25.	Maruša Babnik	1.09. 2001–31. 08.2003
26.	Meta Kovačič	6. 01.2003–
27.	Nina Lavrič	23.11.2004–16.04.2006
28.	Petra Habič	1.09.2005–31.08.2006
29.	Kristina Burger	27. 11. 2007–15.06.2009

Seznam zaposlenih učiteljev in učiteljic na podružnični šoli Lipoglav.

4.9 UČENCI V ZGODOVINI ŠOLSTVA NA LIPOGLAVU

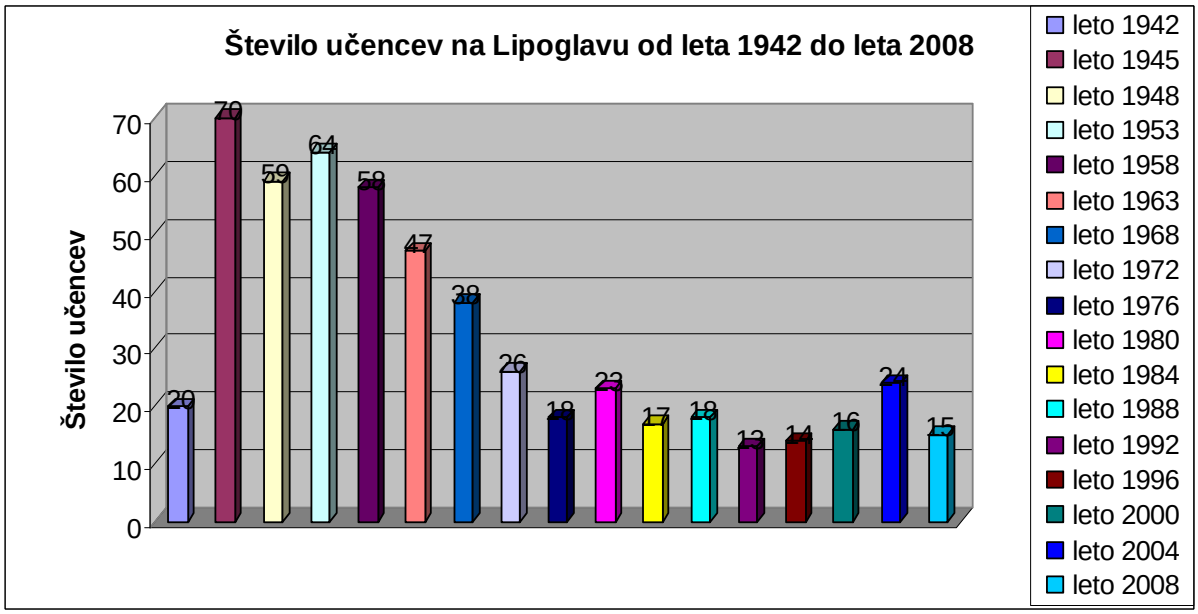

Število učencev na Lipoglavu od leta 1942 do leta 2008.

Če si ogledamo grafikon malo podrobneje, lahko ugotovimo, da je število otrok v našem šolskem okolišu konstantno.

Prvi zapisi o številu otrok, ki so obiskovali reden pouk, so zabeleženi leta 1942. Število otrok je bilo tedaj manjše, kot v obdobju na začetku šolstva na Lipoglavu leta 1910. Vzrok temu je bilo vojno stanje, požgana šola, starši pa so raje zadrževali otroke, sploh dečke, za pomoč na kmetiji, ker so bili očetje in možje vključeni v NOB ali internirani.

Temu obdobju sledijo višji kazalci vse do leta 1969. Vzrok takega stanja je, da so šolo takrat obiskovali vsi učenci do končane šolske obveznosti na Lipoglavu.

Sledi obdobje, ki bi lahko za nepoznavalce razmer pomenil upad števila otrok, ampak na srečo ni tako. V tem obdobju od leta 1969 dalje se je odvijal na Lipoglavu pouk samo do 4. razreda, višje razrede pa so učenci obiskovali na centralni šoli najprej v Polju, kasneje pa v Sostrem, kamor se dnevno vozijo še sedaj.

Število otrok v zadnjem letu nekoliko upada, kar je značilno tudi na državni ravni. Vendar se kazalci obračajo nam v prid, kajti v zadnjih letih se je število rojstev izredno povečalo, mladi ostajajo na domačijah, veliko je novogradenj in priseljevanja in to je naše vodilo za naš nadaljnji uspešen razvoj.

Našim učencem je vedno ljuba tema pri pouku – BILO JE NEKOČ. Ob tej temi se poslužujemo različnih oblik in metod dela z učenci pri odkrivanju naše preteklosti. Ena izmed teh je tudi intervju. Pred leti je eden izmed naših učencev izvedel intervju s svojo babico, da bi izvedel, kako je bilo včasih, ko je ona hodila v šolo kot učenka, kajti kasneje je bila gospa v šoli zaposlena kot gospodinja.

Spomini Jožefe Grum na šolo

Moji stari mami je ime Jožefa , po domače Jurovčkova mama.
Rojena je v majhni vasi na Pancah, sedaj pa živi v vasi Mali Lipoglav, kamor je hodila tudi v osnovno šolo.
Stara je 70 let in na osnovno šolo ima lepe in žive spomine.
V prvi razred je začela hoditi leta 1937 v mežnarijo na Mali Lipoglav.
V učilnico je bila prirejena soba, ki je bila skromno opremljena.
Pouk je potekal dopoldan. Šoloobvezni predmet je bil tudi verouk.
Poučevala je učiteljica GUSTI LOBE BERNIK, verouk pa je učil župnik MARTIN PEČARIČ.
V to šolo je hodila le prvi razred . V drugi razred pa je hodila že v novo šolo, ki je bila zgrajena leta 1938. Ta šola je bila bolj sodobna , saj je bila nova. V drugem razredu jo je učila šolo , učiteljica. Ker je bila nemškega rodu se je morala odseliti. Ta je bil čas pred drugo svetovno vojno. Nasledil jo je učitelj ALOJZIJ TRČEK. To jo je poučeval s presledki do konca tretjega razreda . Tudi on je bil pogosto odstoten zaradi vojaških vaj. Tretji razred je končala leta 1940.V šoli so se učili slovenskega jezika, lepopisa, nekaj matematike, ročna dela, telovadbo, verouka pa v tretjem ni bilo več. Pisali so s peresi, knjige in zvezke pa je nosila v majhnem lesenem kovčku, ki ji ga je naredil oče.Leta 1941 naj bi začela hoditi v četrti razred. Pa se je začela 2. svetovna vojna.
Med vojno pouk ni potekal redno , tudi učitelja ni bilo več. Med tem je bila požgana šola, pouk se je občasno nadeljeval v privatni hiši na Velikem Lipoglavu pri Jakatu. Poučevala je domača učiteljica iz sosednje vasi Sela pri Pancah. Ime ji je bilo Ana Vrbinc in na njo ima najlepše spomine.Poleg šolskih predmetov jo je naučila tudi veliko življenjskih modrosti.
Sedeli so na lesenih deskah, pouk pa je večkrat prekinilo streljanje. Stara mama je imela veliko željo po znanju in izobrazbi, toda vojna je prekinila njene sanje. Tako je končala le še ne popolni četrti razred. Življenje pa jo je izučilo, preizkusilo, utrdilo tako, da je naredila življenski doktorat.

Zapis učenca Dejana Gruma ob intervjuju s svojo babico Jožefo Grum in njenimi spomini na šolska leta, april 2000. Glasilo učencev PŠ Lipoglav - Lipa, 1999/2000.

Vedno jim je bilo zanimivo ogledovanje starih predmetov, ki so jih nekoč potrebovali pri pouku njihovi stari starši.

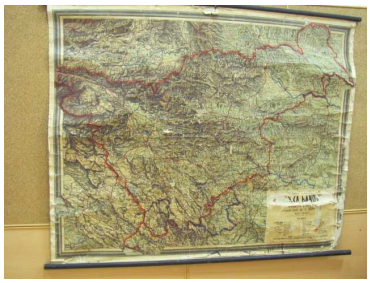

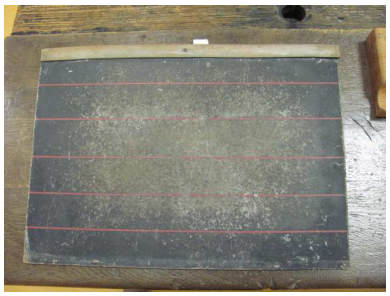

Vsi stari predmeti ostajajo učencem svetel zgled in spomin na učiteljice ali učitelje, ki so jih poučevali. Za nekatere so pravo ognjišče, ki svojo toploto in spomine prenašajo na potomce s hvaležnostjo vsem mojim predhodnikom, ki so poučevali na Lipoglavu in prav zato se še posebej trudim, da bom svoje poslanstvo opravila tako, da bo naša šola še dolgo v ponos vsem nam, ki smo ali živimo na Lipoglavu.

5. SPOMINJAJO SE

Ciril Bergles

MOJE LIPOGLAVSKE (OSNOVNE) ŠOLE

Naše življenje je tisto, česar se spominjamo,

kar smo doživeli.

G. G. MARQUEZ

Leta mojih lipoglavskih (osnovnih) šol so bila nenavadna, prav nič srečna, bila so polna stisk, nasilja, požigov, mučenja, poniževanja, streljanj, obupa in tihega upanja. To je bil čas druge svetovne vojne in NOB. Najprej se je zgodil ponižujoči razpad kraljevine Jugoslavije, ki mu je sledila italijanska in nemška okupacija. To so bila štiri mračna leta. Posledice teh so bile hude: razdejani človeški odnosi in domovi, globoko ranjene duše, nepotešljivo žalovanje za tistimi, ki se niso več vrnili …

Mladi nismo razumeli, zakaj tako razčlovečenje. Zakaj se človek nenadoma tako spremeni. Zakaj se zaradi nekih ideologij razidejo dolgoletni prijatelji, sosedje si postanejo sovražniki, celo izdajalci. Zakaj so nekateri ostali brez ponosa, s katerim bi se uprli okupatorju, ki je vdrl v našo deželo, obsodil slovenski narod na izničenje, na smrt. Saj je vendar upor proti okupatorju nekaj človeškega, nekaj kar je v bistvu človeške narave.

In čeprav si mladost marsičesa ne zna razložiti, vse sliši, si vse zapomni. Zna premagati stiske in obup, ju potisniti v spomin, h kateremu se pozneje vračamo, da bi take stvari s perspektive časa sodili trezneje, z manjšo bolečino.

***

Moj prvi šolski dan se je zgodil septembra leta 1941. Bil je lep sončen popoldan. Tudi mama je šla z menoj. Lipoglavska šola je bila takrat stara komaj dve leti. Mislim, da je bila ena najlepših v Sloveniji. Mogočna ponosna stavba z velikimi okni. Prava lepotica, ki je vabila mlade k studencu znanja in se razgledovala po lepi lipoglavski pokrajini s Pugledom v ozadju in Kamniškimi Alpami v daljavi. Bila je ponos Lipoglava in njene okolice. A usoda tej lepotici ni bila naklonjena. Najprej so jo septembra 1942 požgali partizani. Hoteli so preprečiti Italijanom, da bi jo spremenili v svojo utrdbo. Pred dvema letoma pa se je nekomu zdelo, da je lepotica že onemogla in jo je treba porušiti. Kot da ni nobene druge možnosti, da bi jo ohranili prihodnji generaciji.Ta nekdo je bil zanesljivo brez posluha za našo dediščino, brez občutka za lepoto, ki jo je ta šola podarjala Lipoglavu in vsej njeni okolici.

Moj prvi učitelj je bil Alojz Trček, oče Tomaža Terčka, znanega televizijskega napovedovalca in komentatorja, simpatičnega fanta s prijetnim toplim glasom, s katerim je s televizijskega ekrana poročal, kaj se dogaja okrog nas in po svetu. Ta glas je podedoval po očetu. Trček je bil strog učitelj, vedno urejen, natančen. A ne spominjam se, da bi koga krivično kaznoval. Radi smo ga imeli.

Takrat starši še niso imeli današnje razvade, da bi svoje otroke še pred začetkom šole posiljevali z učenjem. Otroštvo naj bo vendar namenjeno otroškim igram, razigranim, brezskrbnim. Ne smemo ga prikrajšati za nekaj, kar je tako svetlo in neponovljivo. Šola mora biti prva, ki mladega radovedneža vodi v skrivnostni svet novih obzorij.

Rad se spominjam prvega berila, prve računice, prvih zvezkov. Še zdaj hranim svoje prvo berilo s pomenljivim naslovom NAŠA PRVA KNJIGA. Res »naša prva knjiga«, ki je postala moja prijateljica, moje življenje, moja skrivnost. To Našo prvo knjigo je ilustriral Maksim Gaspari. Njen sestavljalec pa je s posebnim posluhom izbral besedila, ritmično bogata, da so zlahka ostala v spominu našega sluha. Kot na primer tale pesmica:

Tiho, lahno snežec gre.
Vse že bele so ceste.
Gladke sanke izpod streh
ves oživel spet bo breg.
Kdor se vozi še slabo,
glej na hlačke in glavo…

Moje prvo šolsko leto je že zaznamovala vojna. Aprila so Nemci bombardirali Beograd. V Domžalah radijski oddajnik. Vojna. je prišla tudi v našo šolo. Nenadoma ni bila več LJUDSKA ŠOLA, ampak SCUOLA POPULARE. V razredu je poleg križa visela Mussolinijeva slika in pred pričetkom pouka smo morali moliti za dolgo in zdravo življenje Duceja. Še dobro, da Bog ni uslišal naših molitev, ker sicer bi še zdaj imeli na Lipoglavu Scuola populare, slovensko beseda bi morala utihniti, nas pa bi pregnali, odpeljali nekam »na počitnice«, kot je za italijanska taborišča dejal sedanji italijanski prvi minister Berlusconi…

***

Po požigu šole in vse do konca vojne je lipoglavska osnovna šola živela svoja najtežja leta. Vojne grozote niso prizanesle Lipoglavu in okoliškim vasem. Po napadu na italijansko patruljo pod Magdalensko goro je sledil požig vasi, usmrtitev štirih moških na Velikem Lipoglavu. Mnoge so odpeljali v italijanska taborišča. Videli smo, kako so dan za dnem gorele vasi pod Krimom: Golo, Škrilje … Italijani so znali zverinsko mučiti, izmučiti svoje žrtve do smrti. Nič ni bilo varno pred njimi. Niti kokoši, niti mačke, ki so jim še posebej teknile. Slovenski narod bi ne smel nikoli pozabiti fašističnega divjanja, sovraštva, zločinov vseh vrst in oblik, zaporov, smrtnih kazni …

Vojna se je globoka zarezala v naša srca. To je bil čas zmedenih in nerazumnih odločitev. Slovenski narod se je usodno razklal. Prav po sredi svoje biti. Zgodilo se je nekaj, kar bi se ne smelo in je vodilo do tragičnih dogodkov, ki še danes delijo Slovence. Trije moji bratje so se odločili za upor, odšli so v partizane, en brat je bil odpeljan v nemško taborišče, mati je bila dalj časa zaprta v ljubljanskih zaporih.

V takih razmerah je tudi šolski pouk potekal neurejeno. In sicer v dnevni sobi Jakatove hiše na Velikem Lipoglavu. Najbrž bi se tudi to ne zgodilo, če ne bi imeli Anice Vrbinčeve iz Sel. Na njeno pobudo se je leta 1943 spet pričel pouk. Skromen, a vendarle.

Učiteljica Anica Vrbinčeva je bila izjemna osebnost. Velika dama, bi lahko rekli. Vedno elegantna. Občudoval sem jo. Zato ima posebno mesto v mojem spominu. Učila je z veliko ljubeznijo. Nikoli ni nikogar kaznovala. Ne dvignila glasu. Imeli smo jo radi. Odlična pedagoginja. Ne vem, kako ji je, na primer uspelo, da smo vsaj zaslutili, kako velik pesnik in Slovenec je bil Prešeren. Učiteljica Vrbinčeva nam je najprej prebrala tisto znano zgodbo Dr fig, ki pripoveduje o pesnikovi ljubezni do otrok. Še zdaj jo slišim, s kakšnim občutkov je prebrala sonet o Vrbi in pesem Nuna in kanarček. Najbrž še od takrat nosim v sebi pomembno sporočilo obeh pesmi: da je človek lahko srečen predvsem doma, tam, kjer se rodi, zakaj tujina je lahko vir trpkih razočaranj, in da moramo biti

zvesti talentom, ki nam jih je ob rojstvu dal Stvarnik. Njen najljubši pesnik je bil vsekakor Simon Gregorčič. Na pamet smo znali pesem Pastir in jo tudi prepevali. Našo domišljijo je vznemirjala z nekaterimi Aškerčevimi baladami, predvsem z Brodnikom in Ponočno potnico. Pomembne dogodke iz naše zgodovine smo spoznavali ob zgodbah, ki nam jih je prebirala iz drobne knjige zgodb o pomembnih zgodovinskih dogodkih. Spominjam se zgodbe, kako so leta 1550 v Ljubljani skrivaj razdeljevali Trubarjev Abecednik in Katekizem.

***

Po štirih letih vojnega nasilja se je vojna približala koncu. Njen konec so spremljala različna občutja. Treba se je bilo spet privaditi na življenje v svobodi. Svoboda ima namreč lahko več obrazov. Eni so jo pričakali z radostjo, drugi s strahom pred novo oblastjo. S hriba za našo hišo smo gledali, kako so se po cesti od Grosuplja proti Ljubljani valile kolone ubežnikov. Prihajale so nekje z juga. Povojni čas je lahko hudo zmeden. Veliko žalosti je bilo v materah in ženah, ki so vedele, da se njihovi sinovi in možje ne bodo več vrnili. In hude stiske so doživljali tisti, ki so zaradi takega ali drugačnega vzroka bežali na tuje. Slovenski narod je celo v letih po vojni doživljal nerazumne in hude tragedije.

Ker je bilo šolsko poslopje v ruševinah, je bil za pouk prirejen večji prostor v prvem nadstropju župnišča. Prišla je tudi nova učiteljica, to je bila Tončka Čuden. Z Jesenic. Bila je ena tistih mladih učiteljic, ki so jih za pedagoško delo usposobili na kratkem pedagoškem tečaju. Tončka se je poučevanja lotila z veliko vnemo in tudi s političnim zanosom. Novi čas je prišel s pomembnimi spremembami. Križa zdaj ni bilo več v učilnici, na steni sta viseli sliki Tita in Stalina. Nobene molitve na začetku pouka. Postali smo Titovi pionirji. Hodili smo na mitinge, peli partizanske pesmi. Nosili titovke, rdeče rutice. Za nekaj mesecev smo dobili še eno učiteljico, mlado Štefko Šterk. Bila je dobra učiteljica, a zelo stroga. Šola je počasi postajala normalna. Čakali smo samo še na vrnitev v obnovljeno šolo. Po enem letu se je to tudi zgodilo. Še prej pa je bil na šolskem dvorišču miting. Bil je tak, kot so bili vsi mitingi takrat: govor predsednika KLO, petje, recitacije in potem ples. Na tem mitingu sem nastopil tudi jaz z recitacijo, ki se je več ne spominjam. Zelo sem bil nervozen, saj je bil to moj prvi javni nastop. Tudi moja sestra Ana je recitirala. Ne vem, zakaj sem si njeno pesem zapomnil, predvsem njene prve štiri verze. Podzavestno sem najbrž čutil, da izražajo pomembno sporočilo o tistem času:

»Nekoč čez več milijonov let bo morda geolog iskal,
kako živeli so ljudje v današnjih dneh.
Zakrivil ustnice bo v trpek smeh in dejal:
Da, da, takrat je človek pač bil še žival«.

V letih po vojni smo živeli skromno. Tudi v šoli je bilo vse skromno. Nič od tega razkošja, ki ga poznajo učenci danes, nismo poznali. Spominjam se, kako smo se razveseli paketa knjig za našo šolsko knjižnico. Takrat me je že popadla nenasitna želja po branju. Učiteljica Tončka je to opazila. In iz te knjižne pošiljke sem si lahko med prvimi izposodil knjigo. To so bile Grimmove pravljice. Tudi Andersenove pravljice so bile v tistem paketu. In tudi te sem hlastno prebiral in z njimi vznemirjal svojo mlado domišljijo.

Z zamudo, zaradi vojne, sem svojim lipoglavskim šolam dal slovo šele 26. junija leta 1948. Za odličen uspeh sem bil nagrajen s knjigo Še pomnite tovariši. Prej sem moral opraviti še

zadnji preizkus znanja pred komisijo treh učiteljev, ki so jo sestavljali poleg moje učiteljice Tončke še učiteljica iz Sostra in upravitelj šole na Javorju.

Komaj sem se zavedal, kako nenavadno obdobje moje mladosti se je tistega dne končalo. Ostalo pa je v spominu. A je že tako: čimbolj se bližamo koncu svoje poti, tem raje se vračamo k svojemu začetku, k svojemu otroštvu, k svojim šolam. V spominu so ostali moji sošolci, učitelji, vse tiste navidez nepomembne malenkosti od peresnice, klopi s črnilniki in poti, ki so nas vodile do šole in so zdaj že hudo spremenjene. In predvsem čas, ki smo ga živeli in je bil neusmiljen do naše mladosti, do naših lipoglavskih (osnovnih) šol.

***

Po končani osnovni šoli sem eno leto ostal doma, na Repčah. A moja želja po gimnaziji je postajala vse večja. Tisto leto, in še nekaj let potem, sem vodil pionirski odred »Pugled«. Tako sem bil še nekaj časa povezan z lipoglavsko šolo. Tončka Čuden je odšla, vrnila se je na Jesenice. Iz Ljubljane je prišla nova učiteljica – Vera Vidic. Prijazna tovarišica. Lipoglavski pionirji so bili zelo aktivni. O njihovi dejavnosti je večkrat pisal Pionirski list. Tudi njegovi novinarji so nas pogosto obiskali. Hodili smo na mitinge, sodelovali na raznih tekmovanjih in akcijah, celo pri obiranju koloradskega hrošča, kar je bilo takrat »zelo pomembno«.

Najpomembnejši dogodek tistih let pa je bil obisk slovenskih književnikov. Septembra leta 1950 so nas obiskali pesnica Vida Brestova, takratna urednica Cicibana, avtorica Mihčevih pesmi. Prišla je Vera Albrehtova, pesnica, pisateljica in prevajalka, žena pesnika in ljubljanskega župana Frana Albrehta, doma iz znane in ugledne družine Kesslerjevih, lastnikov znanega gostišča na Rožniku, kjer je zadnjih devet let živel in ustvarjal Ivan Cankar ter se poln hrepenenja oziral po Barju in proti svoji Vrhniki. Albrehtova nam je podarila svojo najnovejšo knjigo ugank Orehi. Prišel je pisatelj Ferdo Godina, avtor romana Črne tulpike in številnih zgodb za mlade bralce. Brali so nam iz svojih del, se pogovarjali z nami in se z nami tudi fotografirali. Po srečanju z lipoglavskimi pionirji sem jih povabil domov na Repče in moja mama jih je pogostila – z ajdovimi žganci.

***

Ko se takole bežno spominjam svojih lipoglavskih osnovnih šol, si ne morem kaj, da ne bi omenil našega lipoglavskega župnika Martina Pečariča. Vsa moja osnovnošolska leta je bil moj veroučitelj. A ne spominjam se ga samo zaradi tega. Ni bil dober veroučitelj. Preveč nervozen je bil. Včasih nas je hudo kaznoval. Kadar je zgubil živce, ni poznal usmiljenja. S tenko šibo, ki je bila tiste čase vedno pripravljena v kotu učilnice, nas je šibal po dlaneh, da so bile še nekaj dni pordele in otekle. Občudoval pa sem njegove pridige. Njegove razlage svetopisemskih zgodb so bile zelo slikovite. Njegove pridige so lahko bile tudi strašljivo apokaliptične, zlasti za dan mrtvih. V pridigah je rad govoril o svojih romanjih po Sveti deželi, v Rim in po Španiji. Pozneje, ko sem sam potoval po teh deželah, sem se spomnil nanj in njegovih pridig. Pravzaprav me je imel rad. Pozneje, ko sem hodil gimnazijo, mi je pomagal prevajati latinskega pesnika Ovida.

Ko je Lipoglav obiskal škof Volk, se je prvi dan obiska hotel prepričati tudi o našem znanju. Stali smo v cerkvi lepo v vrsti od vhoda do oltarja. Bil sem najvišji in župnik me je postavil tako, da bi lahko zbudil škofovo pozornost. In tako se je tudi zgodilo. Škof se je najprej ustavil pri meni. »Tale je največji, poglejmo, kaj zna«, me je nagovoril s svojim mehkim in globokim glasom. A škof me ni vprašal tisto, kar sva z župnikom pričakovala. Njegova vprašanja so bila drugačna, bolj zvita, hotel je vedeti, kaj poleg snovi iz katekizma še poznam. Hudo me je spravil v zadrego in sem svojega župnika najbrž hudo razočaral.

Tega obiska škofa Volka se rad spominjam. Naslednji dan je spovedoval, zgodaj zjutraj. Spovednica v zakristiji je bila zanj premajhna in zato je spovedoval za velikim oltarjem. In sem šel k spovedi tudi jaz. Nekaj sem tvezil o svojih grehih. Vedel pa sem, da je škof Volk Prešernov pranečak. Nenadoma me je nekaj prijelo in sem bleknil:»Jaz pa znam na pamet Prešernovo pesem o Vrbi«. Škof je bil presenečen, za hip je obmolknil, nato pa s toplim nasmeškom dejal: »Saj to pa ni noben greh«. In me je pobožal po licih. Po pridigi je lipoglavskim vernikom s posebnim spoštovanjem govoril o zgodovini lipoglavske fare, katere začetek sega tja v 12.stoletje, ko je bil Lipoglav še podružnica Svetega Petra v Ljubljani. Škof Volk je bil izjemna osebnost. Odličen govornik. Človeško tepel. Tisto, kar se mu je zgodilo pozneje v Novem mestu, ko so ga polili z bencinom in zažgali, je neodpustljiv zločin.

***

Vse, kar je sledilo mojim lipoglavskim šolam, je bilo precej drugače. Morda se mi prav zaradi tega tako toži po tistih letih, trpkih in lepih, a nepozabnih. In potem se je zgodilo, kar mi je bilo usojeno: nekega poznega jesenskega dne sem odšel z doma. Mračilo se je. Sneg je že začel naletavati. Po podgoriških poljih so krožile vrane in vreščale, kot da me opozarjajo, naj ne hodim z doma. In tista pot kar traja. Kot sem zapisal v pesmi Nikoli končano potovanje:

Še vedno slišim tisti dolenjski vlak,
ki me vozi skozi noč vse do te noči.
Toliko let sem že zdoma,
toliko let poslušam pisk tistega vlaka!
A kako dolgo potovanje je potrebno,
da zares odideš z doma?
Koliko časa mora preteči, da razdalja,
ki me loči od njega, ni več boleča?

Ljuba Novak

SPOMINI TOVARIŠICE LJUBE

Bilo je nedeljsko popoldne avgusta 1960 leta.Vespa Galeb je komaj premagala strm klanec iz Reke na Lipoglav, edini dostop s te strani. Druge ceste ni bilo. Ustavila sem se pred visoko, mogočno stavbo, z velikim dvoriščem in se večjim ograjenim sadnim vrtom. Stala sem pred šolo na Lipoglavu. Navdušila me je. To bo torej moj novi dom, moje prvo delovno mesto učiteljice. Iz vsakega okna sem čutila radovedne oči, ki so zvedavo želele videti prihod nove učiteljice.

Prva me je prijazno sprejela vodja šole VERA VIDIC, ki je bila kar 42 let starejša od mene in tudi starejša od moje mame. Bila sem spoštljiva in tudi prestrašena.

Moji prvi učenci pa so bili le nekaj let mlajši od mene, nekateri samo 2 ali 3 leta. V mojem razredu je bilo 43 učencev od 4. do 8.razreda.

To je bilo zame popolnoma novo, zelo drugače od tistega, kar smo se učili v šoli. Morali smo delati v skupinah. Tudi v 4 skupine smo se razdelili, delali tiho, polglasno, skupinsko, individualno…Vse lističe, naloge, navodila sem morala napisati ročno, z indigo papirjem.

Učenci niso imeli vsi, knjig, zvezkov. Na šoli pa ni bilo razmnoževalnega stroja, ne televizije niti drugih učnih pripomočkov, brez katerih danes ne bi bil možen pouk. Tako sem morala vse to pripraviti sama, se znajti, poiskati pomoč, prositi na občini.

Zanimivo, avto, televizijo in kopalnico je imel na vasi le takratni župnik. Jaz pa sem imela le eno staro kolo, mladost, veselje do življenja, ljubezen do otrok in učiteljskega poklica, ljubezen do glasbe, kulture, napredka...

Ves moj čas je bil namenjen mojim učencem in mojemu delu. Učenci, starši in krajani so me sprejeli za svojo tovarišico Ljubo. Tesno smo se povezali, spoštovali smo drug drugega, si zaupali in verjeli drug drugemu. Postali smo ena velika družina, skupaj smo se učili drug od drugega, se veselili, jokali, načrtovali, se trudili, drug drugemu pomagali, predvsem pa smo se spoštovali.

Nikoli nam ni bilo odveč narediti nekaj drug za drugega. Učenci so bili vedno z mano, jaz pa z njimi.

To je bilo nekaj velikega, nepozabnega. Zgradili smo vrednote medsebojnih odnosov, ki trajajo. To v današnjih šolah manjka.

Tesno sem se tudi prepletla z mladino na vasi, z dramsko skupino in krajevno skupnostjo. Povsod sem aktivno sodelovala

Ko danes brskam po spominih, ugotavljam, da ni nikjer tako lepo z jesenskimi barvami obarvanih dreves, kot so bila na gričku Magdalenske gore iz mojega okna v šoli. Nikjer nisem videla tako lepo vijugaste ceste, kot je bila ta iz Lipoglava do Šmarja pozimi. Najlepše doslej me je zbujala ura iz lipoglavskega cerkvenega zvonika in najlepše so bile

pesmi, ki smo jih prepevali v dolini med obema Lipoglavoma in največ ljudi, ki so mi bili zelo blizu, leži na Lipoglavskem pokopališču.

Nikoli nisem prerezala te popkovine. Vsako leto se vsaj enkrat vračam na Lipoglav. Moji spomini se prepletejo s preteklostjo in sedanjostjo. Vedno mi je lepo, ko srečam ljudi, moje nekdanje učence, znance, prijatelje, ki so bili del mojega življenja.

Z veseljem spremljam vsak napredek in razvoj tega kraja.

Tatjana Hribar Bedene

ŠOLA MOJEGA OTROŠTVA – ŠOLA LIPOGLAV

Spomin na šolo mojega otroštva se obrača za štiri desetletja nazaj. V čas otroških brezskrbnih dni. Čas, ki sem ga preživela s svojimi starši. Čas, ko le-ta ni bil omejen, in sem ga lahko uživala v polnem pomenu beseda.

Prišel je čas mojega vpisa v prvi razred. Brat je šolo že končal. Prišel je čas tudi moje šole, katere sem se tako neskončno veselila. Rada sem se učila. Mami me je odpeljala na vpis. Na Lipoglav sva odšli peš, saj takrat ni bilo avtomobila pri vsaki hiši, kot je danes. Po polurni hoji se je pred mano pojavila mogočna, visoka stavba z velikimi okni v pritličju in prvem nadstropju. Stavba, ki mi je nato dala učno popotnico za nadaljnje pridobivanje znanja. Po nekaj stopničkah sva prišli v spodnjo učilnico šole na Lipoglavu. Joj, kaj bo z mano, me bo mami pustila samo, kaj bodo naredili z mano. Jok. Ne, nikamor ne grem. »Pojdiva domov,« sem prosila mamico. Tedaj pa je pristopila učiteljica Šramel. Prijazna, dobra gospa. Tudi poznejše pisanje testa ni bilo nič v primerjavi s tem, da sem morala stran od mame. Tak je bil moj prvi obisk šole na Lipoglavu.

V mali šoli me je poučevala učiteljica Ivanka Šramel. Bila je učiteljica, ki si jo lahko otroci le želijo. Učiteljica z dušo in srcem, ne učiteljica zaradi službe.

Prišel je čas prvega razreda. Moj učitelj je bil Pavle Šramel. Šramel je bil dober učitelj, nikoli se ni razburil. Bil je umirjen. Tudi glasu ni povzdignil. Vedno je bil nasmejan. Spominjam se sprejema v pionirsko organizacijo. Ob sprejemu smo morali povedati

pionirsko zaobljubo, dobili pa smo modro kapico – titovko in rdečo rutko. Oboje smo nato nosili na vseh proslavah. S koncem prvega razreda je prišla tudi vest, da oba Šramljeva zapuščata šolo na Lipoglavu. Vrbinčeva učiteljica je napisala poslovilno, zahvalno pismo, mene pa izbrala, da sem ga povedala. Še danes hranim to pismo.

S koncem poletja je na Lipoglav prišel novi učitelj Avgust Trplan. Čas njegovega poučevanja mi je bolj ostal v spominu. Tudi notranjih prostorov šole se bolje spominjam iz tega obdobja. Spodnjo učilnico je na desni strani vrat ogrevala velika, okrogla, zelena peč. Drva za peč smo morali nanositi v učilnico učenci sami. Eden izmed športnih dni je bil namenjen žaganju in zlaganju drv v klet šole.

Trplan je bil moj učitelj do konca četrtega razreda, ko sem zaradi odhoda na matično šolo Polje, zapustila to krasotico našega kraja. Trplan je bil strog učitelj. Znal je včasih tudi kaznovati. Palica je bila vedno v razredu. Služila je kazanju po zemljevidu, uporabna pa je bila tudi za šeškanje. Pouk smo imeli po dva in dva razreda skupaj.

Šola na Lipoglavu res ni imela telovadnice, pa smo otroci vseeno telovadili. Ni imela jedilnice, pa smo otroci vseeno imeli dobro malico.

Imeli pa smo v šoli tudi šahovski krožek in med vsakim odmorom igrali medsebojni turnir. Hodili smo na tekmovanja. Učitelj Trplan nas je peljal kar s svojim avtomobilom. Povem vam, da smo bili na vseh tekmovanjih vedno prvi. Tako majhna šola, nihče nas ni poznal, le na koncu so vsi gledali, od kod smo se vzeli, ko smo pobirali nagrade. Pa to še ni vse. Tudi gasilski krožek smo imeli. Tudi tu smo delali z vso vnemo. Enako smo pobirali zmage na občinskih tekmovanjih.

Z odhodom iz šole v višje razrede pa so se za nekaj časa vrata te šole zame zaprla. Ponovno sem se vanjo vrnila kot članica dramske skupine Lipoglav, ki jo je takrat vodila dijakinja in pozneje študentka Pedagoške akademije Marinka Brezovar, sedaj poročena Žitnik. Šola pa nam je dala svoje prostore.

Minilo je kar par desetletij, ko sem zopet prestopila prag te prekrasne velikanke. Tokrat v vlogi mamice, ki je k vpisu v prvi razred pripeljala svojega otroka. Priznam, da sem se spomnila, kako je moja mama mene pripeljala v isto šolo. Gorazda sta sprejeli dve prijazni učiteljici, Sandra in Marinka. Sandra me je spominjala na učiteljico Šramel. Je učiteljica z mehkim srcem in vedno pripravljena otroku pomagati. Marinka pa je učiteljica kakršni bi morali biti vsi učitelji. Zna narediti red, vzpostaviti avtoriteto ter spoštovanje.

Tu pa je konec moje stare, velike, sive lepotice z velikimi okni v pritličju in prvem nadstropju. Porušili so jo.

V nove prostore je Gorazda in druge učence Lipoglava kmalu sprejela nova, moderna, rumena stavba.

Šola na Lipoglavu, ki je bila in ki je, ni le šola, v kateri se deli znanje, je tudi objekt, v katerem živi kulturno in družabno življenje kraja z okoliškimi vasmi. Kraj, kjer se srečujemo in si izmenjamo tople besede, kjer se vsi pozdravljamo. Je drugačen prostor kot zunaj njene ograje, kjer se sosedje skoraj ne poznamo več.

Šola v tako majhnem kraju na vrhu hriba je šola, ki se lahko primerja z vsemi šolami v velikih mestih. Šola, ki mi je dala dobro popotnico znanja. Šola, ki me je naučila trdega in požrtvovalnega učenja in spoznanja, da brez znanja v današnjem času nisi nič.

Marko Vengust

LIPOGLAVSKA ŠOLA

Ko se mi počasi bliža senca tretjega križa na grbo, mi misli nehote pobegnejo v moje brezskrbno otroštvo. Spomin na moja lepa otroška leta mi pričarajo našo staro hišo, mojo babico in strica v njej. Tam sem preživljal res lepa brezskrbna leta, ki so tekla in tekla.

Ni minilo dolgo, ko sem shodil, ravno dovolj, da sem začel raziskovati okolico hiše in nožice so me počasi ponesle do največje in najzanimivejše hiše na vasi. Ta hiša, ki je sedaj ni več, je bila visoka kvadratna dvonadstropna stara vaška šola.

Čas igranja in veselja, se mi je nehote zavlekel tja v šesto leto, ko sem jo spoznal pobližje. Tedaj seveda to ni bila velika moderna šola, ki se bohoti tu na koncu vasi. Ne bila je le visoka stara hiša, a vendar je za nekaj ur na dan za nas postal topel dom. Tam so se okrepila naša vaška zavezništva in tam sem že spoznal, da bom podobne ustanove videval kar veliko časa. Šola mi je prinašala nemalo veselja, saj so me zanimale nove reči, o katerih ne zveš vse doma. Mislim, da sem bil zvedav, a ne preveč razposajen otrok. Tako, da mi tudi učiteljica in učitelj nista preveč »nagajala«, in kot bi mignil je minilo tistih pet let, ko sem se po mali šoli in 4 letih ravno prav vestnega dela moral odpraviti korak naprej, kjer me je avtobus odpeljal tistih desetero kilometrov naprej. Prva štiri leta se mi je šola prikupila do te mere, da sem kmalu spoznal, da bom kar učitelj, če že ne župnik ali sodnik. Seveda vsakdo pomisli: »Da, da, to so bila leta«, ko sta duhovnik in učitelj vendarle bila za nas otroke glavna na vasi. To je sicer do neke mere res še sedaj, čeprav vedno manj. Ljudje se izobražujemo in postajamo vedno bolj zahtevni. A kaj bi vsa zahtevnost, če ne bi bilo te stare šole, ki ti je dala spoštovanje, te naučila misliti in se boriti zase. Vendar, ko pomislim na našo staro šolo, se mi pred očmi ne prikažeta le moji učiteljici Marinka Žitnik in Marija Trplan ali učitelj Avgust Trplan. Ne, ne, res so imeli tam glavno besedo, a srce se moje morda še najbolj razveseli ali pa razneži ob misli na hrano. Ne imejte me sedaj za požeruha ali gurmana. V moje misli se mi prikrade le beseda MAMA. Saj se ju najbrž prenekateri dobro spominjate. Ob dobri malici vedno še dobra ali lepa beseda s strani naših kuharic, a za nas so bili še več kot to. Za nas sta bili to nadomestni mami Jurjovčkova Mama in kasneje Jakšetova Mama.

Svojim prvim trem učiteljem bi rekel: »Hvala vam, da ste nas naučili in pripravili na ta skoraj kruto lepi svet.«

Toda Mamama bi rekel: »Hvala vama, da sta bili tako dobri, kot je lahko le mama!«

Anita Prijatelj

ŠOLANJE NA LIPOGLAVU

Vesela sem, da lahko prispevam svoje mnenje ob 100. obletnici šolstva na Lipoglavu. Sem mamica štirih otrok. V letih od 1997 pa vse do leta 2006 so prestopili prag učenosti vsi moji otroci. Čeprav veš, da je to velika prelomnica v življenju tako za otroka, kot tudi za starša, brez solzic strahu seveda nikoli ni šlo. V šoli so se hitro znašli po zaslugi komunikativnih in ustrežljivih učiteljic, ki so bile vedno pripravljene prisluhniti in pomagati, ko so nastale težave. Vedno je bilo poskrbljeno za varstvo otroka v podaljšanem bivanju, kar nam staršem ogromno pomeni v današnjem tempu življenja. Redno mesečno so potekale govorilne ure, tako da si bil vedno na tekočem z dogajanjem in znanjem otroka v šoli.

V vseh teh letih so potekale intenzivne priprave za izgradnjo nove šole. Kot dolgoletna predstavnica sveta staršev mi je bila tema o novi šoli vedno prioriteta.

Prišlo je nepozabno leto 2006, tako za krajane še najbolj pa za naše otroke, veselili smo se vsi po vrsti, dobili smo novo, čudovito, predvsem pa funkcionalno šolo.

Naj poudarim, da imajo podružnične šole veliko prednost, otrok je manj, zelo so povezani in pripravljeni drug drugemu pomagati. Učiteljica se lahko vsakemu posveti v polni meri, sodelovanje šola-otrok-starš poteka vedno na nivoju, kadarkoli nastopi težava je rešena v najkrajšem možnem času, kar pa je najpomembneje, otroci so obkroženi z neokrnjeno naravo in zdravim načinom življenja.

Ponosna sem, da sem bila deležna tega časa, ko moji otroci obiskujejo in so obiskovali podružnično šolo na Lipoglavu, saj jim je gotovo dobra popotnica za nadaljnje življenje in kamenček mozaika v otroških zvedavih očeh, saj ne rečejo zastonj, da je dober začetek še kako pomemben.

Marinka Žitnik

SPOMINI NA ŠOLANJE NA LIPOGLAVU

Že kot majhna deklica sem večkrat šla v šolo, kamor je hodil moj brat. Šola na Lipoglavu je bila namreč skoraj moja soseda, poleg tega je bilo mamimo delo učiteljice nadvse zanimivo.

Tako mogočni in zanimivi so bili prostori stare šole; svetli stolčki, rumene mizice …

Kmalu sem se vključila v kolesje šolanja, spoznala učiteljico Sandro in sošolce. Človek vedno strmi samo naprej. Tako sem tudi jaz z zanimanjem in vedoželjnostjo gledala stopnice, po katerih so vsako jutri hiteli učenci tretjega in četrtega razreda.

Prehitro je minil čas spoznavanja črk, številk, raziskovanja pravljičnega sveta v skromni knjižnici, kmalu sem se tudi sama vzpenjala po stopnicah v učilnico, kjer sem preživela najlepše obdobje svojega življenja. Mami ni bila več samo mami, temveč učiteljica Marinka. Sprva sem bila pozorna, da se nisem zmotila, sčasoma pa sem se navadila in najin odnos v šoli je bil strogo odnos med učenko in učiteljico.

Ogromno smo se naučili in pridobljeno znanje je bilo temelj nadaljnjega izobraževanja, ki je vedno znova v meni zbujalo radovednost po odkrivanju in raziskovanju novega. Šolski dnevi so bili vedno prekratki, ob koncu enega sem se s pričakovanjem že veselila naslednjega. V tem času smo veliko eksperimentirali, likovno ustvarjali, pisali obnove, spise, da ne pozabim – nastavljali poštevanko, igrali športne igre, izkoristili prosti čas za igranje šaha in za nastope na krajevnih in šolskih prireditvah.

Šolski spomini se prepletajo s spomini na okusne malice šolskih gospodinj Ide Skubic in Zdenke Levičnik.

V času vključenosti v izobraževalne procese sem se izkazala kot uspešna učenka, dijakinja in sedaj študentka, toda leta, preživeta na lipoglavski »visoki šoli«, so mi izmed mnogo lepih doživetij ostala v najlepšem spominu in verjamem, da tako občuti marsikdo, ki si je zgodnja leta krajšal v lipoglavskem hramu učenosti. Od tu smo namreč prihajali v svet številni samozavestni, sproščeni in uspešni učenci, ki smo imeli dovolj dobra znanja, da smo lahko nadaljevali šolsko delo kjerkoli in se večkrat spominjali besed učiteljice Marinke – »red na mizi, v torbi in v glavi – to je ključ do življenjskega uspeha.«

Letos, ko Lipoglav praznuje stoto obletnico šolstva, čestitam in se zahvaljujem prav vsem, ki so kakor koli pripomogli, da lahko praznujemo. Vsem, ki se sedaj srečujete v tej lepi novi šoli, želim, da doživljate in ohranjate prijetne spomine, da rastete s šolo podobno kot smo prenekateri pred vami s prejšnjo staro, a zame najlepšo in prvo šolo mojega življenja. S pridobljenimi znanji boste zagotovo lahko kjerkoli zakorakali v prostrani svet učenosti.

Utrinki učencev v šol. letu 2009/2010

V ŠOLO RADI HODIMO

V ŠOLO RADI HODIMO, KER…

- se imam lepo, se veliko naučim, se igram, imamo rekreativni odmor, imamo likovni pouk (Julija);
- veliko rišemo in pišemo, pojemo in se učimo (Tara);
- se lahko skupaj igramo, pojemo, učimo in imamo športne aktivnosti (Gašper);
- se veliko igramo, družimo in učimo (Mark);
- veliko telovadimo in se zabavamo, se učimo računanja in poštevanke, izdelujemo razne izdelke (Andraž);
- imamo novo šolo, veliko telovadnico, veliko dejavnosti, dobre učiteljice in ker se veliko naučimo (Anuša);
- imam rada likovni pouk, ker imamo veliko interesnih dejavnosti in ker rada nastavljam poštevanko (Nika);
- rad hodim k angleščini, ker rad delam poskuse, ker je dobra malica in prijazna učiteljica (Urban);
- mi ni dolgčas, ker se veliko naučim, ker imam rada matematiko in likovni pouk (Tena);
- se veliko naučim, da se zabavam in se imam fajn, se razmigam pri športni vzgoji in da veliko šahiram (Aleš);
- se učimo in tudi igramo, izdelujemo izdelke, ker se igram s prijatelji, ker se igram različne igrice (Tibor).

6. UPORABLJENI VIRI

I. Celostni razvoj območja Krajevne skupnosti Lipoglav, ZOP Management Consulting, Ljubljana, 1994.

II. Cerkvena kronika župnije Lipoglav.

III. Kronika Prostovoljnega gasilskega društva Lipoglav.

IV. Magdalenska gora pri Šmarjem Sapu v železni dobi, Založba Obzorja Maribor 1988.

V. Slovenski šolski muzej Ljubljana, Podružnična šola Lipoglav, Originalna šolska kronika, I. zvezek, listine iz kartoteke šolskih map Ljubljana.

VI. Šolska kronika, Podružnična šola Lipoglav, IL.-III. zvezek.

VII. http://www.grosuplje.si, Občina Grosuplje.

VIII. http://www.magdalenska-gora.si, Magdalenska gora.

IX. http://www.mss.gov.si, Ministrstvo za šolstvo in šport.

X. http://www.pd-imp.si, Planinsko društvo PD IMP.

Šolstvo na Lipoglavu skozi stoletje

Izdala

Osnovna šola Sostro

Podružnična šola Lipoglav

Besedilo in izbor fotografij

Marinka Žitnik, prof.

Lektorirala

Mag. Renata More

Lipoglav, marec 2010

Giuseppe Sesto
SOSTRO